

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
TUTANAK DERGİSİ

65'inci Birleşim
1 Nisan 2016 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- YOKLAMALAR

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- İstanbul Milletvekili İsmail Faruk Aksu'nun, İstanbul ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

2.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, Hatay ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

3.- Burdur Milletvekili Reşat Petek'in, teröristlerce şehit edilen Savcı Mehmet Selim Kiraz'ın ölüm yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Diyarbakır ve Nusaybin'de şehit olan güvenlik görevlilerine Allah'tan rahmet dilediğine, Cumhuriyet Halk Partisi olarak terörün karşısında olduklarını net bir şekilde ifade ettiklerine ve Meclisin terör karşısında ortak bir duruş sergilemesi gerektiğine ilişkin açıklaması

2.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, terör olaylarında şehit vermeye devam edildiğine, terörle mücadelede şehit olanlara Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine, terörü lanetlediğine ve Hükûmeti terör konusundaki sorumluluğunu kavramaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

3.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, içinde bulunulan sıkıntılı süreçte bu coğrafyada yaşayan tüm halkların siyasetin çözüm üretmesini beklediğine, Yüksekova'dan, Nusaybin'den, Şırnak ve Diyarbakır'dan gelen acı haberler üzerine derin bir üzüntü duyduklarına, bir an önce bir çözüm ve barış ortamının geliştirilmesi gerektiğine ve Meclisi bu konuda harekete geçmeye davet ettiğine ilişkin açıklaması

4.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, dünkü menfur saldırıda şehit olan polislere Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine, terörün evrensel bir illet olduğuna ve teröre karşı bütün kurumlarla, yetkililerle beraber, hatta milletlerarası bir iş birliği içerisinde mücadele edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

5.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Meclisin çalışmasının maliyet hesabının tutulmasının felsefi olarak doğru olmadığına ve bu hesabın başka kurumlar için de yapılıp yapılmadığını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

6.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, İnsan Hakları Kurumunun niçin lağvedildiğinin açıklanması gerektiğine ve İstanbul Milletvekili Hulusi Şentürk'ün 149 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın ikinci bölümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, Divan olarak terörü bir kez daha lanetlediklerine, Meclisin teröre karşı dik durması ve ortak bir davranış sergilemesi gerektiğine ve şehitlere Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediklerine ilişkin konuşması

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen ve 28 milletvekilinin, HES'lerin sosyoekonomik, biyolojik ve çevresel etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/136)

2.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş ve 25 milletvekilinin, yabancı casus yazılım şirketi Hacking Team'in medyaya yansıyan ve ülkemizin iç ve dış güvenliğine yönelik tehditlerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/137)

3.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş ve 28 milletvekilinin, 23/10/2014 tarihinde yaşanan Ferdi Özmen cinayetinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/138)

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri

1.- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı ile Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Raporları (1/596) (S. Sayısı: 149)

IX.- SATAŞMALARLA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in 149 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 18'inci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman'ın, Bursa'da Bakanlığa bağlı kurumların engelli vatandaşlar için ulaşılabilirliğine ve engelli vatandaşların istihdamına ilişkin sorusu ve Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci'nin cevabı (7/2441)

2.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, çalışma ziyaretlerine eşlik eden gazetecilere ilişkin sorusu ve Başbakan Yardımcısı Yıldırım Tuğrul Türkeş'in cevabı (7/3178)

3.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, çalışma ziyaretlerine eşlik eden gazetecilere ilişkin sorusu ve Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci'nin cevabı (7/3278)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Sema KIRCI (Balıkesir), İshak GAZEL (Kütahya)

-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 65'inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce üç sayın milletvekiline söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, İstanbul'un sorunları hakkında söz isteyen İstanbul Milletvekili İsmail Faruk Aksu'ya aittir.

Buyurun Sayın Aksu.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- İstanbul Milletvekili İsmail Faruk Aksu'nun, İstanbul ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İstanbul'un temel sorunlarına ilişkin söz aldım, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

İstanbul, 14 milyon 657 bin kişinin yaşadığı pek çok ülkeden büyük bir megakenttir. Türkiye nüfusunun yüzde 18,5'u İstanbul'da yaşamaktadır. Yüzyıllardır birçok medeniyeti barındıran İstanbul, Peygamber Efendimiz'in övgüsüne de mazhar olmuş kutlu bir kenttir. İstanbul, kadim değerleri, doğal ve tarihî güzellikleriyle birlikte yaşam şartlarının oldukça zor olduğu bir şehir durumundadır. Genel olarak bakıldığında, İstanbul'un öncelikli sorunlarını işsizlik ve kontrolsüz göç, sığınmacılardan kaynaklanan sosyal sorunlar, güvenlik zaafı, trafik yoğunluğu, afet riski, sanayinin üretim kapasitesini sınırlayan yanlış teşvik sistemi, çarpık kentleşme, sağlık ve eğitim kapasitesinin yetersizliği ve yönetim sorunları olarak sıralamak mümkündür.

Değerli milletvekilleri, tüm bu sorunların içerisinde en önemlisi kuşkusuz insanlarımızın yaşam hakkını tehdit eden güvenlik sorunudur. Bugün İstanbul'un birçok mahallesinde bölücü terör örgütü PKK yuvalanmış, IŞİD ve DHKP-C gibi terör örgütlerinin de eylem alanı hâline gelmiştir. Bugüne kadar İstanbul'da yaşanan terör saldırıları sonucu onlarca vatandaşımız hayatını kaybetmiş, birçok güvenlik görevimiz şehit olmuştur. Son günlerde Küçükçekmece, Kanarya Mahallesi, Esenyurt, Eyüp, Gaziosmanpaşa başta olmak üzere İstanbul'un birçok yerinde güvenlik görevlileri ve vatandaşlarımız taciz, tehdit, yaralama ve öldürmeye dönük terör saldırılarına muhatap olmaktadır. Son olarak da İstanbul'un göbeğinde, İstiklal Caddesi'nde meydana gelen intihar saldırısı tüm İstanbulluları büyük endişeye sevk etmiştir. Kuşkusuz terör Türkiye'yi teslim alamayacak, milletimiz teröre boyun eğmeyecektir. Ancak başta bölücü terör örgütünün yuvalandığı mahallelerde olmak üzere telafisi imkânsız sonuçlar doğmadan gerekli önlemler alınarak vatandaşın huzuru temin edilmelidir. Aksi takdirde taciz, tehdit, yaralama ve cinayetlerin önü alınamayacaktır.

Değerli milletvekilleri, İstanbul önemli bir sanayi ve turizm kentidir. Gelir İdaresi Başkanlığı verilerine göre vergi mükelleflerinin yüzde 28,5'i İstanbul'dadır. Türkiye'nin yüz yüze olduğu en önemli sorun olan üretimsizliğin ortaya çıkardığı işsizlik ve yoksulluk İstanbul'un da hayatı sorunlarından. Bu nedenle çevre-kalkınma ikileminde kalmadan öncelikli sektörler başta olmak üzere üretimdestekleyecek önlemler süratle hayata geçirilmelidir.

Yine, en önemli turizm merkezlerinden birisi olan İstanbul'un New York, Londra, Paris ve Tokyo gibi dünya turizm pastasından hak ettiği payı alması sağlanmalıdır.

İstanbul'un bir diğer önemli sorunu ulaşımdır. TÜİK verilerine göre Kasım 2015 itibarıyla Türkiye'de trafiğe kayıtlı 19 milyon 882 bin aracın yaklaşık yüzde 18'i İstanbul'da bulunmaktadır. Çarpık kentleşme ve kaçak yapılaşma deprem riski taşıyan İstanbul için büyük bir tehlikedir. 2,5 milyon civarında binanın yarısından fazlası imara aykırı yani kaçak binalardır. Olası bir depremde bu binaların ciddi hasarlar alacağı açıktır. İstanbul'da imar değişiklikleriyle kent rantları belirli ellerde toplanmaktadır. Kentsel dönüşüm afet öncelikli olmaktan çıkmış, rant odaklı hâle gelmiştir. İstanbul'da nüfus yoğunluğu ve ülkemizin diğer yerlerinden aldığı göç nedeniyle eğitim ve sağlık kurumları yetersiz kalmaktadır. Kamu hastanelerindeki yatak sayısının yetersiz olması hem yoğun bakım ve acil hem de normal servislerde hastaların yer bulmasını zorlaştırmaktadır. Her 10 bin kişiye düşen yatak sayısı 2002 yılında 24,3 iken, 2014 yılında 23,4'e düşmüştür. Bu oran AB ülkelerinde 50'nin üzerindedir. Özellikle gecekondu bölgelerindeki okullarda hem öğrenci sayısı fazla hem de öğretmen kadrosu yetersizdir. İstanbul'da eğitimde dünya standartlarının yakalanabilmesi için yaklaşık 30 bin ek dersliğe ve 35 bin yeni öğretmene ihtiyaç vardır. Son olarak, Türkiye'nin birçok yerinde yaşanan Suriyeliler sorunundan en çok etkilenen ilin İstanbul olduğunu da ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Hükûmeti ve İstanbul'un yöneticilerini, güvenlik başta olmak üzere, belirtilen sorunları çözmeye, İstanbullulara huzurlu ve güvenli bir gelecek temin etmeye çağırıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aksu.

Gündem dışı ikinci söz, Hatay'ın sorunları hakkında söz isteyen Hatay Milletvekili Serkan Topal'a aittir. (CHP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Topal.

2.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, Hatay ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

SERKAN TOPAL (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, dün Diyarbakır'da hain saldırıda şehit olan başta Hataylı hemşehrim Serkan Talan olmak üzere, tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Bir kez daha terörü lanetliyoruz, kınıyoruz, milletimizin başı sağ olsun diyorum.

Bakın, 2000 yılında şehit sıfırdı, 2001 yılında şehit sıfırdı. AKP iktidarıyla birlikte, maalesef, her yıl artarak şehit haberleri gelmeye başladı. Son dört beş ayda yaşanan süreçte şehitlerimizin sayısını Başbakanlık ayrı Genelkurmay ayrı söylüyor, kendileri bile artık bilemiyor.

Bu kürsüden defalarca AKP Hükûmetini uyardık mı? Uyardık. Sürdürülen sürecin şeffaf olması gerektiğini, çözümün dışarıda değil, Parlamentoda aranması gerektiğini belirttik mi? Belirttik. Bu sorunun ancak halkın temsilcilerinin kuracağı ortak bir platformda çözülebileceğini, başka herhangi bir yol olamayacağını söyledik mi? Söyledik ama dinlemedik.

Değerli milletvekilleri, biz burada ne için varız? Sizler burada bir hata yapıyorsanız, yanlış yapıp bu güzelim ülkeyi zor duruma düşürüyorsanız, sizleri uyarmak için varız; siz de bu uyarıları dikkate almakla mükellefsiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, bugün ülke ne hâle geldi. Her gün ciğerimiz yanıyor. Artık şehit haberleri her gün geliyor. Siz evlerinize gidip rahat uyku uyuyabiliyor musunuz? Sizin sorun çözüldü dediğiniz şey bu mu? Bu vatan uğruna, bu millet uğruna, bu toprak uğruna, bu bayrak uğruna öleceksek hep birlikte ölelim. Ama bu sorun belli ki sizin söylediğiniz yöntemlerle, önerdiğiniz çözüm önerileriyle

çözülmedi, çözülüyor. Artık haber izleyemez, gazetelere bakamaz olduk. Hangi televizyona baksak, hangi gazeteyi okusak şehit haberleri, ölümler, bombalar maalesef. Sizin vicdanınız hiç sızlamıyor mu?

Şimdi, sokaklar ve caddeler bomboş. Sayın Başbakan halkı sokağa çıkmaya davet ediyor. Kimse kusura bakmasın ama kendisi bu güzelim ülkenin hangi sokağında, hangi caddesinde, hangi mahallesinde korumasız gezebiliyorsa, vatandaşları da orada sokağa çıkmaya davet etsin, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar) Ülkede güvenliğimiz kalmadı. Sadece vatandaşımız değil, siz de tedirginsiniz, siz de aileleriniz için endişeleniyorsunuz. Herhangi bir vatandaşımız çoluğunu çocuğunu dershaneye yollarken, okula yollarken nasıl endişeleniyorsa, ben biliyorum ki sizler de bizler de endişeleniyorsunuz.

Bu sorunları çözebilmemiz için bazı alışkanlıklarımızı değiştirmemiz gerekiyor. Bakın, siz bütün politikalarınızı Sayın Cumhurbaşkanına göre endekslemiş durumdasınız. Bu yanlış değil midir? Herhangi biri bu konuda Sayın Cumhurbaşkanının düşüncelerinin veya söylemlerinin aksine bir fikir beyan ediyorsa siz anında refleks gösteriyor, en sert şekilde eleştiriyorsunuz. Oysa hepimizin kriteri kişiler olmamalı, olamaz da. Hepimiz demokrasinin ahlakına ve bu cumhuriyetin kurallarına bağlıyız ve ona göre hareket etmek zorundayız. (CHP sıralarından alkışlar)

Burada yaptığım konuşmalarda eleştirilerimin dozunun fazla olduğunu düşünenler bilmelidirler ki bizler de eleştirilerimizi bu ülkenin iyiliği, yurttaşlarımızın menfaati için, ülkeyi uçuruma sürüklediğiniz için yapıyoruz. Ancak sizlerin de bize göstermiş olduğunuz tepkinin, sataşmaların, zaman zaman hakarete varan sözlerin onda 1'ini tecavüz vakaları için, hırsızlıkları tescillenmiş insanlar için, bayrağımızı indirmeye çalışanlar için, ülkemizi bölmeye çalışanlar için, PKK için, IŞİD için kullanmış olsaydınız, halkın beklediği tepkiyi koysaydınız, belki bizlerin de yapmış olduğu eleştiri ve tepkilerin dozu bu denli yüksek olmayacaktı.

Bugün Suriye'de savaş hâlâ devam ediyor. Soruyorum size; Suriye'de siz kime tarafsınız, kimi destekliyorsunuz? Şunu kabul ediniz: Suriye politikasında yanlış yaptınız. Bir an önce politikanızı barış endeksli değiştirmek zorundasınız. Bunun bedelini şehit yakınlarımız, babasız kalan çocuklar, eşsiz kalan kadınlar, evlatsız kalan ana babalar ödüyor. Koskoca Türkiye Cumhuriyeti başka bir ülkenin iç işlerine karışmamalıdır, taraf olmamalıdır. Eğer taraf olacaksa barışın tarafı olmalıdır, barıştan taraf olmalıdır.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Topal.

Gündem dışı üçüncü söz, merhum savcı Mehmet Selim Kiraz'ın ölüm yıl dönümü münasebetiyle söz isteyen Burdur Milletvekili Reşat Petek'e aittir.

Buyurun Sayın Petek. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Burdur Milletvekili Reşat Petek'in, teröristlerce şehit edilen Savcı Mehmet Selim Kiraz'ın ölüm yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

REŞAT PETEK (Burdur) – Sayın Başkan ve teröre destek vermeyen değerli milletvekilleri; hepimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

DHKP-C terör örgütünün bundan bir yıl önce şehit ettiği çok kıymetli savcımız Mehmet Selim Kiraz, meslek hayatına Mersin ilinde cumhuriyet savcılığı yapmaktayken benim yanımda başlamıştı. Bu nedenle kendisini yakinen tanımamdan dolayı, teröristlerin bu vahşice saldırıları ve savcımızı şehit etmeleri üzerine o günden bu güne tabii ki yüreğimizdeki yara bir kat daha fazla ve derin. Ailesini tanıyorum, gerçekten savcımıza da çok güzel bir aile terbiyesi, iman, ahlak, adalet, hukuk ve hakkaniyet dersini vermiş, o şekilde yetiştirmişler.

Değerli milletvekilleri, buraya çıkıp terör örgütlerinin sebebiyet verdiği katliamları, yakmaları, yıkmaları, yok etmeleri görmezden gelerek; bazı resimlerle, fotoğraflarla ortaya çıkıp da olayları ters yüz edip gösterme gayretlerine hakikaten şaşırılmamak mümkün değil.

Bakın, şehit savcımızın bugün dul bir eşi, 2 yetimi var. Terör örgütünü ağzına almaktan çekinenler, neden o 2 yetimin hakkını bu kürsülerde savunmuyorlar? Bunu da sorup cevabını aramalıyız değerli kardeşlerim.

Hep söylediğimiz gibi, terörün haklı bir gerekçesi olamaz. Bir yıl önce cumhuriyet savcımız Mehmet Selim Kiraz'ı alçakça şehit eden teröristler, dün de 7 polisimizi ve 3 askerimizi şehit ettiler. Bu vesileyle şehitlerimizi rahmetle anıyorum, gazilerimize de acil şifalar diliyorum.

Önce bir tespit yapalım: Terörle mücadelenin sadece silahlı mücadeleyle yapılmayacağını, bunun bilinciyle bataklığı kurutmanın esas olduğunu düşünen AK PARTİ'miz, on dört yıldan bu tarafa devrim niteliğinde değişikliklere imza attı. İrkçı yaklaşımları ortadan kaldırdık, bölgesel farklılıkları ortadan kaldırdık, ötekileştirmeyi ortadan kaldırdık; mezhep ayrımını, bölge ayrımını, hepsini ortadan kaldıran önemli reformlar yapıldı. Terör örgütünün istismar edeceği konular kalmadı ama terör örgütlerinin ipini elinde bulunduran dış odaklar, hiçbir gerekçe kalmasa da saldırı talimatını verdiler. Bu nedenle, 2015 Temmuz ayında saldırıyı yeniden başlatan terör örgütleri olmuştur. Şimdi bu gerçeğin bu kürsülerde kabul ve tespitini yapmadan çare aramak elbette ki doğru olmayacaktır. Şimdi hep yakınıyoruz, "Efendim, yeniden görüşmeler yapılsın, yeninden müzakere, bu yolla çözüm aransın." Aransın ama bunun yolunu AK PARTİ açtı. Üç yıl bu ülkede şehit cenazesi gelmedi. Barış ve kardeşlik süreci çerçevesinde gerçekten huzur ortamına doğru giderken-söyleyin, hepimiz soralım ve cevabını arayalım- 22 Temmuzda saldırıları tekrar başlatıp devrimci halk savaşı ilan eden PKK terör örgütü değil miydi? Ee, o zaman bu saldırıların durmasını isteyenler gönülden, yürekten istiyorsa, gelsinler, bu kürsüden terör örgütü PKK'yı, DAESH'i, DHKP-C'yi, YPG'yi, PYD'yi, hepsini birlikte lanetleyip onlara da "Durun, demokrasi var, siyaset yoluyla çözüm var." diyerek çağrıda bulunma cesaretini gösterebilirler, o zaman bu mesele çözülebilecektir.

Çok değerli milletvekilleri, şimdi terör olayları üzerinde sık sık araştırma önergeleri veriliyor ve "Olayları araştıralım." diyorlar. Ben bunda da bir samimiyet görmüyorum. Türkiye hukuk devletiyse, en büyük suç olan terör olaylarını soruşturmak yargının görevidir, cumhuriyet savcıları bunu soruşturur, adalete teslim eder. Siz, Diyarbakır'da Tahir Elçi'nin ölümünü araştırmaya, olay yeri incelemesine giden Diyarbakır Başsavcısını olay yerine yaklaştırmamak için silahlı saldırı yapan teröristleri kınamazsanız, onların ayıbını, onların günahını, onların saldırısını ortaya koymazsanız bu olayları izah etmek mümkün değildir. Ben Diyarbakır Başsavcısıyla görüştüm, iki gün üst üste gitti delil toplamaya. Dedi ki: "Bize, burada gittiğimiz anda teröristler tekrar silahlı saldırıda bulundular." Bu gerçekleri görmeden teröre çare bulamayız değerli milletvekilleri.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Petek.

REŞAT PETEK (Devamla) – Ben teşekkür ederim.

Saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz isteyen grup başkan vekili varsa söz vereceğim.

Sayın Gök, sisteme girmişsiniz, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Diyarbakır ve Nusaybin'de şehit olan güvenlik görevlilerine Allah'tan rahmet dilediğine, Cumhuriyet Halk Partisi olarak terörün karşısında olduklarını net bir şekilde ifade ettiklerine ve Meclisin terör karşısında ortak bir duruş sergilemesi gerektiğine ilişkin açıklaması

LEVENT GÖK (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Meclis oturumlarının artık başındaydı da herhangi bir yerinde aldığımız şehit haberlerini ve üzüntülerimizi bildirmenin -neredeyse belli bir süre- artarak devam ettiği bir süreçten geçiyoruz.

Dün Diyarbakır'da öldürülen 7 polisimiz ve 27 kişinin yaralanması ve Nusaybin'de yine 2 güvenlik görevlisinin şehit olması, 7 kişinin yaralanması Türkiye'yi tarifsiz acılara boğdu. Bugün de Ankara'da -Ankara'da ailesiyle yaşayan- 4 polisimizin cenazesi kaldırılacak Kocatepe'de. Bir diğer polisimiz de Ankaralı. Ankaralı hemşehrilerimizin de içinde bulunduğu bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Gerçekten siyaset kurumu olarak terör konusunda artık hepimizin çok ciddi bir kararlılıkla terörün üstüne gitmesi ama teröre zemin hazırlayan tüm faktörleri ortadan kaldırmak için de bir el birliği yapmanın zamanı gelmiş ve geçmiştir. Bu acılara daha ne kadar katlanacağız, daha ne kadar bu acılarla yaşayacağız? Şehitlerimiz vatan için ölüyorlar, aileleri "Vatan için öldüler, vatan sağ olsun." diyorlar ama bizim de elbette tüm ailelere ve bu uğurda hayatını kaybeden herkese bir borcumuz var, siyaset kurumu bu konuda gereğini her zamankinden çok daha fazla yapmalıdır. Hiçbir annenin, hiçbir ananın, babanın gözyaşı akar hâlde bırakılmamalıdır ve bu konuda Meclis bu artan terör olaylarıyla ilgili olarak ortak bir duruşu her zamankinden çok daha fazla sergilemelidir diye düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika daha veriyorum, tamamlayın lütfen Sayın Gök.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ve ölen, hayatını kaybeden tüm güvenlik görevlilerimize tekrar başsağlığı diliyorum. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz terörün, hangi kuruluş tarafından yapılırsa yapılsın, PKK mı olur, DHKP-C mi olur, IŞİD mi olur, hangi örgüt tarafından yapılırsa yapılsın hepsine karşı olduğumuzu çok açık yüreklilikle ve net bir şekilde ifade ediyoruz. Terörle, Türkiye'nin, bir yere varılamayacağını biliyoruz ve Türkiye'deki terör karşısındaki dik duruşun bugün çok daha kıymetli bir hâl geldiğini düşünüyorum. Hem Parlamentoda mevcut olan tüm partiler hem de tüm yurttaşlarımızla beraber terörü lanetlemeliyiz, bu acının daha fazla uzun sürmesine izin vermemeliyiz. Meclisimizin böyle önemli bir de görevi var. Karşılıklı sataşmalar elbette olabilir ama terör karşısında ortak bir duruş sergilemek de Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevidir diye düşünüyorum.

Şehit olan polislerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim Sayın Gök.

Sayın Akçay...

2.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, terör olaylarında şehit verilmeye devam edildiğine, terörle mücadelede şehit olanlara Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine, terörü lanetlediğine ve Hükûmeti terör konusundaki sorumluluğunu kavramaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Vatanımız için, milletimiz için, devletimiz, birlik, beraberliğimiz için ve geleceğimiz için yine canlarımızı, terörle mücadelede şehitler vermeye devam ediyoruz. Dün Diyarbakır Bağlar, Mardin ve Hakkâri'de 10 evladımız, güvenlik görevimiz şehit oldu; 30 evladımız, vatandaşımız, kardeşimiz yaralandı. Şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Ailelerine, yakınlarına ve büyük Türk milletine başsağlığı dileklerimi iletiyorum ve yaralılarımızı da Cenab-ı Allah'tan acil şifalar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, ifade ettiklerimiz rakam değil, sayı değil; can, hayat. Onlar, eş, ana, baba, evlat, arkadaş, hıssım, akraba. Ülkemizin bazı şehirleri ve yerleşim yerleri âdeta terör örgütlerince fiilen işgal edilmiş gibi. Bombalar, el yapımı patlayıcılar, hendekler, barikatlar, tüneller örümcek ağı gibi sarmış. Bunlar akşamdan sabaha, birkaç ayda olacak şeyler değil. Hükûmet Oslo'da, Kandil'de, Habur'da terörle müzakere ve mütareke masaları kurarken defalarca uyardık "Terörü masalarda önleyemezsiniz. 2002'de sıfırlanan teröre şimdi siz bu masalarla toparlanma imkânı oluşturuyorsunuz..." Sokaklara bombalar yığılırken Hükûmet valileri uyarılmış "Aman ha, bu küçük şeylere müdahale etmeyin." demiş. İşte, bugünkü şehitlerimizin sorumlusu dün müdahale etmeyenler ve ettirmeyenlerdir. Gün ve gün burada taziye mesajı vermek gerçekten bizleri kahrediyor. Bunun bir sorumlusu olmalıdır. Hükûmeti bu sorumluluğu kavramaya davet ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika daha veriyorum Sayın Akçay, tamamlayın lütfen.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Son aylarda tek tek dökülen itiraflar kimseyi kurtarmayacaktır. Terörle mücadelede göstermelik mesajlar verip Mardin'de çözüm süreci eylem planı açıklaması yapanlar, Hollanda dönüşünde terörle müzakere konseptlerinin olmadığını söyleyip eylem planını tevî edenler tarih ve millet vicdanında mahkûm olup mutlaka hesabını da adalete vereceklerdir.

Sayın Başbakan dün "Vatandaşlarımıza teröre teslim olmadıkları için teşekkür ederiz." diyor, "Geliniz el ele, yürek yüreğe, teröre karşı tek ses olalım." diyor. Milletimizde bir sorun yok, bizde bir sorun yok. Elbette el ele, yürek yüreğe, teröre karşı tek ses ve tek bileğiz ve Türk milleti hiçbir zaman teröre teslim olmamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akçay, toparlayın lütfen.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ancak, Hükûmetin hâli pürmelaline bakınız. Dışişleri Bakanı ABD'de "PYD yüzünden ABD'ye küsecek değiliz." diyor. Oysa siz değil miydiniz aynı PYD'yi terör örgütü ilan edip ABD'ye rest çeken, "Ben miyim senin ortağın yoksa Kobani'deki teröristler mi?" diyen? Allah aşkına, biz sizin hangi sözünüze inanacağız? Peki, ya, İçişleri Bakanı nerededir? Diyarbakır Valisiyken "Cana geleceğine cama gelsin." diyen İçişleri Bakanı bunca can şehit olurken ne yapmaktadır, neden hiçbir açıklama yapmamaktadır? Polislik mesleği biraz da tecrübe mesleğidir. Acaba bu teşkilatın birikimlerine, tecrübelerine ne yaptınız?

Çağrım Hükûmete: Terörle mücadele vatan, millet, devlet mücadelesidir. Bu mücadele "ama"sız, "fakat"sız, "lakin"siz, "tevîl"siz, dik durmakla olur.

Konuşmama son verirken aziz şehitlerimizi bir kez daha rahmetle anıyor, terörü tüm gücümüzle lanetlediğimizi belirtiyor ve Türkiye'nin bu zulmet ve zillet günlerini mutlaka aşacağına inandığımızı ifade etmek istiyorum ve terörle mücadelede alınacak her türlü etkin önlemin arkasında olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akçay.

Sayın Baluken...

3.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, içinde bulunulan sıkıntılı süreçte bu coğrafyada yaşayan tüm halkların siyasetin çözüm üretmesini beklediğine, Yüksekova'dan, Nusaybin'den, Şırnak ve Diyarbakır'dan gelen acı haberler üzerine derin bir üzüntü duyduklarına, bir an önce bir çözüm ve barış ortamının geliştirilmesi gerektiğine ve Meclisi bu konuda harekete geçmeye davet ettiğine ilişkin açıklaması

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, gerek içerisinde bulunduğumuz Orta Doğu coğrafyası gerekse de ülkemiz son derece zorlu ve sıkıntılı bir süreçten geçmektedir. Bu sıkıntılı süreçte, özellikle bu coğrafyada yaşayan tüm halkımızın beklentisi, siyasetin çözüm üretme gücü ve yeteneğini bir an önce devreye koyması ve bu sorun alanlarını bir an önce gidermesidir. Maalesef uzun süreden beridir siyaset kurumu çözüm üretmek yerine hamaset dolu söylemlerle, demagojinin ötesine geçmeyen birtakım metinlerle, deyim yerindeyse zaman kaybetmektedir. Bizler burada soluduğumuz havadan daha değerli olan bu zamanları kaybettiğimiz süre içerisinde, maalesef insanlarımızı yitirmeye, yurttaşlarımızı yitirmeye devam ediyoruz. Hemen hemen her saat başı gelen ölüm haberleri üzerine bütün milletvekilleri, bütün parlamenterler olarak derin bir acı, derin bir üzüntü duyuyoruz. Ölümler arttıkça daha fazla kan, daha fazla ölüm, daha fazla acı çağrılarını üzerinden siyaset yürütmenin hiçbir şekilde çözüm üretmeyeceğini bugüne kadar söyledik, bundan sonra da söylemeye devam edeceğiz.

İşte böylesi bir ortam içerisinde dün de Yüksekova'dan, Nusaybin'den, Şırnak'tan ve Diyarbakır'dan gelen acı haberler üzerine bizler derin bir üzüntü, derin bir acı yaşadık. Diyarbakır'daki saldırıyı ilk duyduğumuz anda da burada yaşamını yitiren ve yaralanan polisler ve yurttaşlar için üzüntü dileklerimiz, başsağlığı, geçmiş olsun dileklerimiz ifade etmiştik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika daha veriyorum Sayın Baluken, lütfen toparlayınız.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Ancak bunun ötesine geçmenin zaruri bir görev olarak önümüzde durduğu bir sürecin içerisindeyiz. Biz acılar, ölümler üzerinden siyasi rant devşirmeyi, hamaset üzerine söylemleri farklı konularda yapabiliriz ama ölümler yaşanırken çözüm üretmekle ilgili yükümlülüğümüzü ve mükellefiyetimizi bu halkımıza karşı Parlamento olarak, Meclis olarak yerine getirmek zorundayız. Zor olanı, böylesi ortamlarda çözüm ve barış duruşu gösterebilmektir. Acının, gözyaşının, kanın, intikam duygularının yoğunlaştığı bir dönemde kararlı bir şekilde çözüm ve barış ısrarında bulunmak zor olandır ki o zor olanı yapma mecburiyeti dışında herhangi bir seçeneğimizin olmadığı kanaatindeyiz.

Halkların Demokratik Partisi olarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika daha vereyim Sayın Baluken.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – ...koşullar ne olursu olsun, bu yaşanan ortamın ülkemize ve halklarımıza yakışmadığını, bir an önce bir çözüm ve barış ortamının geliştirilmesi gerektiğini, yaşamını yitiren her yurttaşın hayatıyla ilgili yapabileceğimiz bir şeyler olabileceği kanaatiyle bir kez daha Parlamento ve Meclisi bu konuda irade göstermeye, inisiyatif almaya, çözüm komisyonları kurmak suretiyle de harekete geçmeye davet ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Baluken.

Sayın Çakır...

4.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, dünkü menfur saldırıda şehit olan polislere Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine, terörün evrensel bir illet olduğuna ve teröre karşı bütün kurumlarla, yetkililerle beraber, hatta milletlerarası bir iş birliği içerisinde mücadele edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben de dün menfur saldırıda hayatlarını kaybeden, şehit olan polis kardeşlerimize Cenab-ı Hak'tan gani rahmetler diliyorum.

Bu olayda yaralanan hem güvenlik görevlisi hem de sivil vatandaşlarımıza da acil şifalar diliyorum.

Yine, bu vesileyle, sadece bu olayda değil, onun dışında da vatanını, ülkesini, yurdunu savunmak suretiyle bu uğurda hayatlarını kaybeden, şehit olan bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Kuşkusuz, ifade edildiği gibi, buradan sürekli taziyede bulunmak yüreğimizi yakıyor ve her defasında yüreğimiz yanarak bu taziyeleri tekrar etmek zorunda kalıyoruz. Allah'tan dileğimiz odur ki tekrar etmek durumunda kalmayalım. Fakat terör evrensel bir illettir, terörün dini, mezhebi, milliyeti, hiçbir şeyi yoktur. Bu anlamda evrensel bir illettir. Bugün bizi vurur, yarın bir başkasını vurur; başka bir milletin, başka bir ülkenin, başka bir devletin canını yakar. Esas itibarıyla, günümüzde yaşamış olduğumuz tablo da bundan farksızdır. Eğer evrensel bir illetse terör, buna karşı mücadele de kesinlikle, ne sadece siyaset kurumunun ne sadece yargının ne sadece bir kesimin yapacağı bir faaliyet değildir. Hep birlikte, bütün 78 milyon insan olarak, bütün kurumlarımızla, kuruluşlarımızla, yetkililerimizle beraber teröre karşı mücadele etmek durumundayız. Hatta milletlerarası bir iş birliği içerisinde teröre karşı mücadele edilmesi gerekir.

Bu anlamda, teröre karşı mücadele ederken iki kavramın önemli olduğunu düşünüyorum; bunlardan birisi kararlılık, diğeri de tutarlılıktır. Teröre karşı mücadele ederken mutlaka kararlı olmak zorundayız. Eğer kararlılık göstermezsek terörün ekmeğine yağ çalmış oluruz. Bu bakımdan son...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika daha süre ekliyorum.

Buyurun Sayın Çakır.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bizim çözüm süreci bağlamında geliştirdiğimiz... Adına ne dersek diyelim, "çatışmasızlık ortamı" diyelim, başka adlandırılabilir, önemi yok, önemli olan fonksiyonudur; yapmış olduğumuz iş tutarlı bir iştir. Ortada var olan bir ateşin sönmesine katkı sağlamak üzere gösterilen bir çabadır. Hatta bunun siyasi aktörleri, başta Cumhurbaşkanımız olmak üzere, siyasi geleceği ne olursa olsun yahut siyasi geleceğinin bir anlamda yok olması pahasına baldıran zehri içmeyi hesap ederek, kitap ederek, göze alarak ortaya konulan muazzam bir çabadan bahsetmek istiyorum. Kararlılık dediğim budur. Bugün de günümüzde de aynı kararlılıkla bu terörle mücadele devam etmektedir. Tutarlılık ise eğer bu soruna katkı sağlamak isteyen kim varsa, herkesle bir şekilde meşru zeminde görüşmek, konuşmak, tartışmak gerekir. Çünkü bu iyi niyetli bir çabadır, çünkü bu hayırlı bir çabadır, çünkü bu sorunun çözümüne katkı sağlayacak bir çabadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Ancak şunu da eklemek gerekir ki siyaset kurumuna burada önemli bir rol düşmektedir ifade edildiği gibi. Fakat siyaset kurumu...

BAŞKAN – Bir dakika daha açıyorum.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.
Bağlıyorum.

Siyaset kurumu elbette çözüm üretmesi gereken bir kurumdur, çözümün parçası olması gerekir, bunun hiç tartışılacak bir tarafı yoktur. Fakat eğer siyaset kurumu çözümün parçası olacakken sorunun parçası oluyorsa işte bence işin tıkanıdığı nokta da burasıdır. O bakımdan, özellikle bu çatının altındaki bizlere düşen görev siyasetçiler olarak sorunun parçası değil, çözümün parçası olarak hareket etmek ve eylem ortaya koymak, söylem ortaya koymaktır.

Bu vesileyle tekrar şehitlerimizi rahmetle anıyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Grup başkan vekili arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, Divan olarak terörü bir kez daha lanetlediklerine, Meclisin teröre karşı dik durması ve ortak bir davranış sergilemesi gerektiğine ve şehitlere Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediklerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Biz de Divan olarak terörü bir kez daha şiddetle lanetliyoruz. Evet, bu Meclis teröre karşı dik durmalı, ortak bir davranış sergilemelidir. Bu konuda da sorumluluğu neyse bütün milletvekili arkadaşlarımızın, bütün grupların o ölçüde dikkatli ve bilinçli davranması gerektiğine inanıyoruz.

Bu vesileyle şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyoruz, yaralı vatandaşlarımıza ve görevlilere acil şifalar diliyoruz ve ailelerine geçmiş olsun dilekelerimizi ve başsağlığı dilekelerimizi sunuyoruz.

Sayın milletvekilleri, şimdi gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Meclis araştırması açılmasına ilişkin üç önerge vardır, önergeleri ayrı ayrı okutacağım.

Birinci ve ikinci sırada okutacağım Meclis araştırması önergeleri 500 kelimedenden fazla olduğu için önergelerin özeti okunacaktır ancak önergelerin tam metni tutanak dergisinde yer alacaktır.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen ve 28 milletvekilinin, HES'lerin sosyoekonomik, biyolojik ve çevresel etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/136) ^(x)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Ülkemizde 2000'den fazla küçük nehir tipi hidroelektrik santralının yapımına izin verilmesi, alım garantisinin yanı sıra suyun kullanım hakkının devredilmesi çok tehlikeli toplumsal ve ekolojik maliyetlere neden olmaktadır. Doğu Karadeniz Bölgesi dik topografik yapısı ve sahip olduğu zengin su kaynakları nedeniyle nehir tipi hidroelektrik santrallerin yapımı için açık bir yağma, tehdit, tahribat ve yıkımla karşı karşıya kalmaktadır. HES'lerin akarsu yatağındaki sucul yasama olan etkilerinin incelenmesi, akarsudaki mevcut ekolojik denge ve canlı yaşamının devamı için akarsuya bırakılması, planlanan can suyunun miktarının bilimsel bir yöntemle belirlenmesi, HES'lerin inşa edildiği ya da inşa edileceği bölgedeki endemik bitki ve hayvan türleri üzerindeki olumsuz etkilerinin araştırılması, bölgede yaşayan insanların, tarım alanlarının, hayvanların ve akarsudan doğrudan faydalananların su ihtiyaçlarının karşılanması hususunda ortaya çıkan sorunların araştırılması; HES inşaatlarının yapıldığı bölgede sel ve heyelan oluşumuna yol açıp açmayacağı ve inşaat çalışmaları sırasında katı atık ve atık suların bölgenin flora ve faunasına zarar verip vermeyeceğinin incelenmesi; HES'lerin sosyoekonomik, biyolojik ve çevresel etkileri ile yaratacağı toplumsal ve ekolojik maliyetlerin tespit edilmesi; çevre, insan ve hayvan sağlığına verilen olumsuz etkilerin en aza indirilmesi ve alternatif enerji politikalarının üretilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İktüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereği, Meclis araştırması açılmasını arz ederiz. 2/12/2015

Saygılarımızla.

1) Haluk Pekşen	(Trabzon)
2) Ali Şeker	(İstanbul)
3) Gülay Yedekci	(İstanbul)
4) Ahmet Akın	(Balıkesir)
5) Mustafa Tuncer	(Amasya)
6) Hüseyin Yıldız	(Aydın)
7) Ali Yiğit	(İzmir)
8) Murat Bakan	(İzmir)
9) İbrahim Özdiş	(Adana)
10) Kamil Okyay Sındır	(İzmir)
11) Mahmut Tanal	(İstanbul)
12) Musa Çam	(İzmir)
13) Gürsel Erol	(Tunceli)
14) Selina Doğan	(İstanbul)
15) Erdin Bircan	(Edirne)
16) Mehmet Göker	(Burdur)
17) Özkan Yalın	(Uşak)
18) Gamze Akkuş İlgezdi	(İstanbul)
19) Ünal Demirtaş	(Zonguldak)
20) Yaşar Tüzün	(Bilecik)
21) Kadim Durmaz	(Tokat)
22) Mustafa Sezgin Tanrıkulu	(İstanbul)
23) Atila Sertel	(İzmir)
24) Zülfikar İnönü Tümer	(Adana)
25) Şerafettin Turpcu	(Zonguldak)

^(x) (10/136) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin tam metni tutanağa eklidir.

26) Haydar Akar	(Kocaeli)
27) Devrim Kök	(Antalya)
28) Okan Gaytancıoğlu	(Edirne)
29) Ayтуğ Atıcı	(Mersin)

Gerekçe özet:

Anayasa'mızın 56'ncı maddesi "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." hükmü gereği, bütün vatandaşlarımız sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Ancak Türkiye'de "üstün kamu yararı" veya "stratejik kullanım" gibi kavramlarla ekolojik tahribat son hızla devam etmektedir.

Ekolojik yıkımlara neden olan HES inşaatları çok ciddi toplumsal maliyetler yaratmaktadır. Özellikle ülkemizde 2 binden fazla küçük nehir tipi hidroelektrik santralinin yapımına izin verilmesi, alım garantisinin yanı sıra, suyun kullanım hakkının devredilmesi çok tehlikeli toplumsal ve ekolojik maliyetlere neden olmaktadır.

Doğu Karadeniz Bölgesi, dik topoğrafik yapısı ve sahip olduğu zengin su kaynakları nedeniyle nehir tipi hidroelektrik santrallerin yapımı için açık bir yağma, tehdit, tahribat ve yıkımla karşı karşıya kalmaktadır. DOKAP eylem raporuna göre, bölgede aktif ve yapımı devam eden 271 adet lisanslı HES bulunmaktadır. İktidar, ülkemizin her akarsuyu kapsamlı ekolojik değerlendirmeler yapmadan, büyük kapsamlı havza planları geliştirmeden, rastgele bir şekilde HES inşaat sektörüne terk etmiştir.

HES'ler bireylerin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı yok sayılarak inşa edilmektedir. Bireylerin güvenli ve temiz su hakkının sağlanmasıyla sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı korunabilir. HES inşaatları nedeniyle ulaşım yolları, şantiye alanları, depolama alanları açılırken orman alanları tahrip edilmekte; tarım alanları kamulaştırılmakta; dere yatakları doldurulmakta; ormanlar, doğal yaşam alanları, vadiler parçalanıp bölünmekte; yaban hayatı, tarım alanları, endemik bitki örtüleri risk altına girilmekte; birçok nadir ve tehdit altındaki türü barındıran yaşam ortamları yok edilmekte; fauna ve flora zarar görmektedir.

HES inşaatları sonucunda dere yatağının büyük ölçüde kuruma olasılığının bulunduğu, su alınan akarsu yataklarındaki sucül yaşamın olumsuz olarak etkileneceği, akarsuya bırakılması planlanan can suyunun akarsudaki mevcut ekolojik dengenin ve canlı yaşamının devamı için yeterli olmadığı, akarsuda bulunan balıkların ve diğer canlıların yaşamlarına olumsuz etkisinin olacağı, bölgede yaşayan insanların, tarım alanlarının, hayvanların ve ırmaktan doğrudan faydalananların su ihtiyacının karşılanması hususunda olumsuz etkilerinin olacağı bilinen gerçeklerdir.

HES'ler yüzünden suyun taşınması sonucunda ürün veriminde azalma, balıkçılık faaliyetlerinin sona ermesi, turizm gelirlerinde azalma vb. ciddi ekonomik problemler ortaya çıkmaktadır. Can suyu, HES işletmecisinin insafına bırakılmış olup yeterli can suyunun bırakılıp bırakılmadığına ilişkin kontrol sistemi çalışmamaktadır.

Ülkemizi enerjide dışa bağımlı olmaktan kurtarmanın çaresi ülke genelinde âdeta yangından mal kaçırmaya binlerce nehir tipi HES projesine izin vermek kesinlikle değildir. HES'lerin akarsu yatağındaki sucül yaşama olan etkilerinin incelenmesi; akarsudaki mevcut ekolojik dengenin ve canlı yaşamının devamı için akarsuya bırakılması planlanan can suyunun miktarının bilimsel bir yöntemle belirlenmesi; HES'lerin inşa edildiği ya da inşa edileceği bölgedeki endemik bitki ve hayvan türleri üzerindeki olumsuz etkilerinin araştırılması; bölgede yaşayan insanların, tarım alanlarının, hayvanların ve akarsudan doğrudan faydalananların su ihtiyaçlarının karşılanması hususunda ortaya çıkan sorunların araştırılması; HES inşaatlarının yapıldığı bölgede sel ve heyelan oluşumuna yol açıp açmayacağı ve inşaat çalışmalarını sırasında katı atık ve atık suların bölgenin flora ve faunasına zarar verip vermeyeceğinin incelenmesi; HES'lerin sosyoekonomik, biyolojik ve çevresel etkileri ile yaratacağı toplumsal ve ekolojik maliyetlerin tespit edilmesi; çevre, insan ve hayvan sağlığına verilen olumsuz etkilerin en aza indirilmesi ve alternatif enerji politikalarının üretilmesi amacıyla bir Meclis araştırmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

2.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş ve 25 milletvekilinin, yabancı casus yazılım şirketi Hacking Team'in medyaya yansıyan ve ülkemizin iç ve dış güvenliğine yönelik tehditlerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/137) (x)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Hacklenerek gizli bilgileri sızdırıldığı ifade edilen İtalyan casus yazılım şirketi Hacking Team'in medyaya yansıyan ve ülkemizin iç ve dış güvenliğine yönelik tehditlerin araştırılması amacıyla İç Tüzük'ümüzün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince araştırma komisyonu kurulmasını arz ve talep ederiz.

1) Barış Yarkadaş	(İstanbul)	
2) Mahmut Tanal		(İstanbul)
3) Ömer Fethi Gürer	(Niğde)	
4) Gülay Yedekci		(İstanbul)
5) Mustafa Sezgin Tanrıkulu	(İstanbul)	
6) Candan Yüceer	(Tekirdağ)	
7) Gürsel Erol		(Tunceli)
8) Hüseyin Yıldız		(Aydın)
9) Nurhayat Altaca Kayışoğlu	(Bursa)	
10) İbrahim Özdiş	(Adana)	
11) Gamze Akkuş İlgezdi	(İstanbul)	
12) Niyazi Nefi Kara	(Antalya)	
13) Atilla Sertel		(İzmir)
14) Musa Çam		(İzmir)
15) Şerafettin Turpcu	(Zonguldak)	
16) Erdin Bircan		(Edirne)
17) Özkan Yalım		(Uşak)
18) Ünal Demirtaş		(Zonguldak)
19) Devrim Kök		(Antalya)
20) Zülfiyar İnönü Tümer	(Adana)	
21) Haydar Akar		(Kocaeli)
22) Okan Gaytancıoğlu	(Edirne)	

(x) (10/137) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin tam metni tutanağa eklidir.

- 23) Aytuğ Atıcı (Mersin)
24) Mevlüt Dudu (Hatay)
25) Ali Yiğit (İzmir)
26) Tur Yıldız Biçer (Manisa)

Gerekçe Özeti:

2000 yılında Milano/İtalya'da 2 yazılımcı tarafından kurulan Hacking Team'in, hükûmetlere ve kolluk güçlerine başkalarının makinelerine sızmayı mümkün kılan yazılımlar sattığı ifade edilmektedir.

Şirketin geliştirdiği yazılımların son zamanlarda medyada konuşulan pek çok mahremiyet, sızma olaylarının arkasındaki güç olduğu söylenmektedir. Torrent üzerinde yayınlanan belgelerine göre, firmanın ABD, Almanya, Avustralya, Azerbaycan, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Çek Cumhuriyeti, Ekvador, Etiyopya, Fas, Güney Kore, Honduras, İspanya, İsviçre, İtalya, Kazakistan, Kıbrıs, Kolombiya, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Malezya, Meksika, Mısır, Moğolistan, Nijerya, Özbekistan, Panama, Polonya, Rusya, Singapur, Sudan, Suudi Arabistan, Şili, Tayland, Umman, Vietnam hükûmetleriyle çalıştığı gözlemlenmektedir.

Hacking Team firmasının verilerine bakıldığında, Türkiye'den polis teşkilatının firmaya aldığı yazılım karşılığında 2011 Haziran-2014 Kasım arasındaki dönemde ödediği lisans ücreti rakamının 440 bin dolar (1,3 milyon TL) olduğu görülmektedir. Firmadan ele geçen dokümanlardan birisinde 75 bin dolarlık avans karşılığı olan ve Haziran 2011 tarihli bir faturaya bakıldığında "Uzaktan Kumanda Sistemi (RCS)" şeklinde bir ürün gözüktüğü ifade edilmektedir.

Hacking Team firmasının RCS yazılımı konusunda Citizen Labs'in 2014 yılında yayınladığı raporda yer alan haritada Türkiye'nin de görüldüğü gözlemlenmektedir. Yine rapor, bu servisin çeşitli ülkelerdeki insan hakları savunucuları ile bağımsız gazetecileri hedeflediğini ifade etmektedir. Yine o bilgisayarlardan İnternet'e sızdırılan belgelere göre, Türk Emniyetinden bazı kişilerin "berkinelvan.docx" isimli dosyaya uzaktan kontrol sağlamak amacıyla casus yazılım yüklemesini talep ettiği medyaya yansımıştır.

Emniyet teşkilatının İtalyan Hacking Team firmasından aldığı "faturalı hackerlık hizmeti" iddialarının ciddi bir şekilde araştırılarak, ülkemizin bilişim alanında karşılaşılabileceği tehditlere karşı alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir an önce Meclis araştırması komisyonu kurularak iddiaların araştırılması önem arz etmektedir.

3.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş ve 28 milletvekilinin, 23/10/2014 tarihinde yaşanan Ferdi Özmen cinayetinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/138)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Sosyal medyanın tanınan isimlerinden olan Ferdi Özmen 23 Ekim 2014 tarihinde bir alışveriş merkezinden çıktıktan sonra birçok güvenlik kamerasının bulunduğu bir bölgede öldürülmüştür. Aradan geçen dokuz aylık süre boyunca, muhalif kimliğiyle tanınan Ferdi Özmen cinayeti aydınlatılamamıştır. Cinayetin hiçbir istisnaya yer bırakmayacak şekilde araştırılıp hakikatlerin ortaya çıkarılması amacıyla İç Tüzük'ümüzün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince araştırma komisyonu kurulmasını arz ve talep ederiz.

- 1) Barış Yarkadaş (İstanbul)
- 2) Mahmut Tanal (İstanbul)
- 3) Atila Sertel (İzmir)
- 4) Candan Yüceer (Tekirdağ)
- 5) Gülay Yedekci (İstanbul)
- 6) Gürsel Erol (Tunceli)
- 7) Nurhayat Altaca Kayışoğlu (Bursa)
- 8) Hüseyin Yıldız (Aydın)
- 9) İbrahim Özdiş (Adana)
- 10) Mustafa Sezgin Tanrıkulu (İstanbul)
- 11) Özkan Yalın (Uşak)
- 12) Selina Doğan (İstanbul)
- 13) Gamze Akkuş İlgezdi (İstanbul)
- 14) Niyazi Nefi Kara (Antalya)
- 15) Musa Çam (İzmir)
- 16) Şerafettin Turpcu (Zonguldak)
- 17) Erdin Bircan (Edirne)
- 18) Ünal Demirtaş (Zonguldak)
- 19) Devrim Kök (Antalya)
- 20) Zülfikar İnönü Tümer (Adana)
- 21) Haydar Akar (Kocaeli)
- 22) Mustafa Tuncer (Amasya)
- 23) Sibel Özdemir (İstanbul)
- 24) Okan Gaytancıoğlu (Edirne)
- 25) Aytuğ Atıcı (Mersin)
- 26) Mevlüt Dudu (Hatay)
- 27) Dursun Çiçek (İstanbul)
- 28) Ali Yiğit (İzmir)
- 29) Tur Yıldız Biçer (Manisa)

Gerekçe:

Atatürk hayranlığıyla bilinen ve sosyal medyada tanınan isimlerden olan Ferdi Özmen 23 Ekim 2014 tarihinde park hâlindeki aracına bindikten hemen sonra bir kişi tarafından araçtan indirilerek tabancayla vurularak öldürülmüştür.

İnternet fenomenlerinden biri olan ve sosyal medyada binlerce takipçisi olan Ferdi Özmen'in yaptığı paylaşımlardan dolayı birçok defa tehditler aldığı da yine kamuoyuna yansımıştır.

Cinayetin olduğu gün amcasıyla İstanbul Sarıyer'de bir alışveriş merkezine giden ve bu eylemini yine sosyal medya aracılığıyla "yer bildirim" olarak paylaşan Ferdi Özmen'in kurgulanarak öldürüldüğü şüphelerini kuvvetlendirmiştir.

Cinayet sonrasında basına yansıyan haberlerde cinayet zanlılarının Gürcistan'da yakalandığı ve Türkiye'ye iade edileceği haberleri çıkmasına rağmen aradan geçen bunca süreye kadar herhangi bir gelişme yaşanmamıştır. Cinayete kalınan duyarsızlık Paris merkezli Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütünün de dikkatini çekmiş, örgüt; polis ve yargı yetkililerine Ferdi

Özmen cinayetinin aydınlatılması için elden gelen tüm çabanın gösterilmesi çağrısında bulunmuştur.

Ferdi Özmen'in etkili bir Türk "blogger"ı ve iktidarı eleştiren bir kişi olduğu, 27 bin takipçisi bulunduğunu kaydeden Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü, "Bu genç 'blog'cunun öldürülmesinin siyasi saikle yapılma, sosyal medya faaliyetleriyle bağlı bulunduğu ihtimali iyice araştırılmalıdır" şeklinde açıklamasıyla uluslararası arenada konuyu gündeme getirmiştir.

Ferdi Özmen'in Haziran 2013'te yaşanan Gezi eylemleri sırasında Facebook üzerinden paylaştığı mesajlar nedeniyle yargılandığı, hakkında eski Başbakan, şimdiki Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a hakaretten İstanbul Sulh Ceza Mahkemesinde dava açıldığı yine kamuoyuna yansıyan ayrıntılardan biri olmuştur.

Hedefi belli olan, planlı şekilde kamuya açık alanda işlenen ve toplumsal vicdanı yaralayarak infiale neden olan cinayetini hiçbir istisnaya yer bırakmayacak şekilde araştırılıp hakikatlerin ortaya çıkarılması elzemdir. Bu amaçla Meclis araştırması komisyonu kurularak olayın tüm yönlerinin araştırılması önem arz etmektedir.

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Önergeler gündemdeki yerlerini alacak ve Meclis araştırması açılıp açılmaması konusundaki ön görüşmeler sırası geldiğinde yapılacaktır.

Alınan karar gereğince, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı ile Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Raporlarının görüşmelerine kaldığımız yerden başlayacağız.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri

1.- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı ile Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Raporları (1/596) (S. Sayısı: 149 ^(x))

BAŞKAN – Komisyon? Burada.

Hükümet? Burada.

Geçen birleşimde, İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 149 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın birinci bölümünde yer maddelerin oylamaları tamamlanmıştı.

Şimdi, ikinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm, 28'inci maddenin (1)'inci, (2)'nci, (3)'üncü, (4)'üncü ve (5)'inci fıkraları ile Geçici Madde 1 dâhil, 17 ila 30'uncu maddeleri kapsamaktadır.

Şimdi, ikinci bölüm üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Kadir Koçdemir konuşacak.

Buyurun Sayın Koçdemir. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

MHP GRUBU ADINA KADİR KOÇDEMİR (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı hakkında Milliyetçi Hareket Partisi adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerim başında dün canımızı yakan son olayla birlikte bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifa, yakınlarına geçmiş olsun diyorum ve şehitlerimizin yakınları ile milletimize başsağlığı diliyorum.

Ülkenin geldiği ortam bugün öğlen şahit olduğum bir olayla çarpıcı bir şekilde ortaya konmuştur, onu size aktarmak istiyorum. Bugün cuma biliyorsunuz, öğlen cumaya Meclis Başkanımızın makam arabası ve arkasında 2 tane "jammer"lı büyük koruma timiyle birlikte yine Meclisin içindeki camiye gittiğini gördüm.

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Maalesef!

KADİR KOÇDEMİR (Devamla) – Biz küçükken cumanın şartları, kime farz olduğu bize öğretilirken "hür olmak" diye bir şarttan söz edilirdi. Hür olmak da en geniş tanımıyla, korkudan azade olmak demektir. Bu, ülkenin geldiği durumu göstermesi bakımından çarpıcı bir tablodur.

Diğer bir tablo, biz burada ne yapıyoruz? Indiana Jones filminin bir sahnesini hatırlıyorum, birkaç seri şeklinde o filmler var, filmin birinde şöyle bir sahne vardı: Filmin kahramanı kilise gibi eski bir binaya gidiyor, bir yeri delmesi gerekir, büyük bir balyozla orayı delmek üzere zemine vuruyor. Orada bir görevli var, bu görevli de o arada bir deftere mühür vuruyor. Öyle denk geliyor ki, o mühür vurduğu vakit, bizim kahraman da zemine o balyozla büyük bir şiddetle vuruyor ve bina sallanıyor. O görevli zannediyor ki, mühür vurduğu için bina sallanmaktadır.

Biz de burada arkadaşlar, Avrupa Birliğine uyum sürecinde gerekli olan yasal düzenlemeler için Meclisi gece saat 1'lere, 2'lere kadar çalıştırıyoruz. Ama bu yasal düzenlemelerden, bırakın bizi, haberi olması gereken komisyonların bile haberi yok. Bugün üzerinde görüşmeler yaptığımız bu tasarı, benim de üyesi olduğum Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda görüşülmedi. Avrupa Birliğine uyum adına yaptığımız bir kanuni düzenleme ama orada bu tasarı görüşülmedi.

Yine, ayrımcılık, diskriminasyon dediğimizde ilk akla gelen önemli alanlardan biri olan Aile, Sosyal İşler, Çalışma Komisyonunda da bu tasarinin görüşülmediğini, oradan bir görüş verilmediğini görüyoruz. Agatha Christie'nin bir sözü var, diyor ki: "İyi bir romanın sırrı komiserin asla okuyucudan daha fazlasını bilmemesidir." Sanki biz de burada milletvekilliği yemini ederken dört yıl boyunca siyaset yapmama üzerine yemin ettik. Üzerine oylama yaptığımız maddeler konusunda çok azımızın bilgisi var, hatta bazen, iki gün önce gece olduğu gibi aksi tarafa kabul oyu kaldırıp daha sonra nasıl düzelteceğiz diye Başkanlık Divanı'nın arkasında görüşmeleri mecbur hâle getiriyoruz.

Vize muafiyeti ve geri kabul anlaşması, Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin "eş süreçler" dediği ve 2013'te başlattığı, Meclisten de geri kabul anlaşmasını 2014'te geçirerek, normal şartlarda 2017 Haziranında iki sürecin de tamamlanmasını öngördüğü bir sürecin ürünü. Ancak bu zamana kadar nedense hiç gelmedi, bugün temel kanun statüsüne getirerek bunu alalecele buradan geçirmek istiyoruz.

Bugün sabah, Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda kolluk gözetim komisyonu üzerinde bir tasarı vardı, orada baktık ki bu tasarı ilk olarak 2010 yılında yola çıkmış ama sürekli kadük olarak bugüne gelmiş, işte, haziran ayı sonunda vize muafiyeti adına bugün alalecele tekrar gündeme geldi.

Türkiye bugün bir organize sorumsuzluk sisteminin yerleştiği bir ortama doğru gitmektedir. Türkiye'nin pek çok kurumu, bu arada başta Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu birlikte yaşama düzeninde kendisine atfedilen fonksiyonu tam manasıyla yerine getirememekte, hatta bunu bir yerlere aktarmaktan memnun vaziyettedir. Burada konuşmalar, lisede edebiyat hocamın sık sık tekrarladığı gibi "kellim kellim la yenfa" derdi, yani konuş konuş faydasız, karşı tarafta herhangi bir etkisi yok. Eğer bir etkileşim

(x) 149 S. Sayılı Basmayazı 29/3/2016 tarihli 62'nci Birleşim Tutanağı'na eklidir

olmayacaksa, eğer muhalif düşünceler dikkate alınmayacaksa o zaman grup başkanlarına aldığımız oy kadar rey hakkı verelim, parmağını kaldırdığında 316 sayılsın, biz de rahat edelim çünkü buradaki bu oyalama sebebiyle Türkiye'nin gündeminden de pek çoğumuz ayrı kalıyoruz, geç saatlerde gidip şey yapıyoruz.

İkinci bir husus, Avrupa Birliğine uyum adına yaptığımız bu düzenlemelerde kurumun ve kurulların teşkilinde Avrupa Birliğinin temel mantığına aykırı davranmakta ısrar ediyoruz. Bundan önce gelen kanunda daha sonra yapılan bir değişiklik oldu ama nedense ısrarla sayı öyle ayarlandı ki sadece Milliyetçi Hareket Partisinin orada temsilcisi olmayacak şekilde iktidar partisi tarafından zorlandı. Bunda, 10'uncu maddede hiçbir değişiklik kabul edilmediği için Meclisteki siyasi partilerin bu kurumda temsilcisinin bulunması imkânı getirilmedi.

Arkadaşlar, günümüz demokrasisinin en önemli sorunlarından birisi otonomlaşan bağımsız kurum ve kurullardır çünkü bunlar kamu kaynağı kullanırlar, aldıkları kararlar kamuyu etkiler, bizi, çocuklarımızı etkiler ama demokratik denetimin dışındadırlar, Meclis denetiminin dışındadırlar. İşte, bu mahzuru gidermek için mümkün olan yollardan birisi, Anayasa'mızın 95'inci maddesinde de ifade edildiği gibi, siyasi partilerin buralara temsilci atamasıdır ancak bu yapılamamıştır ve nihayet bu üzerinde çalıştığımız kanunun amaçlarında belirtilen bir şey, şöyle söylüyor, diyor ki: "Kanunen kendisine tanınmış hakları kullanma ve bu haklara erişimde engellerin ortadan kaldırılması, engelleme varsa bunların tespiti..." Fakat, bu engelleme ve ayrımcılığa öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisi maruz kalmaktadır çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisi kendi gündemine hâkim değildir, bir ay sonra neyi tartışacağız, ülkenin birinci sorunu nedir, bu konularda kendi kararını verememekte, Hükûmetten gelen direktifler doğrultusunda değişiklikler yapılmakta ve gündem belirlenmektedir. Çünkü bu iktidar -geçen sefer de söylediğim gibi- başarısını ayırma, kayırma ve buyurmaya bağlanmış bir iktidardır, kamplaşmadan medet uman bir iktidardır, kamplaştıkça kendi safalarını garantiye gören bir iktidardır. Bunu yaptığı için de bu kanunlarda kamplaşmayı devam ettirecek uygulamalara gitmekten çekinmemektedir.

Ben, bu vesileyle bizzat Türkiye Büyük Millet Meclisinin hukuken kendisine tanınmış olan haklarından yararlanmada karşılaştığı engellerin ve ayrımcılığın önlendiği, Meclisimizin yasama ve denetim görevini ayırmadan, kayırmadan ve buyurmadan akil, adap, ahlak ve adaletle yerine getirebildiği bir ortam umuduyla hepimize saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Koçdemir.

Hakların Demokratik Partisi Grubu adına Kars Milletvekili Sayın Ayhan Bilgen konuşacak.

Buyurun Sayın Bilgen. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA AYHAN BİLGİN (Kars) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son Osmanlı Mebusan Meclisinin siyasi literatüre girmiş kanun yapmayla ilgili meşhur bir sözü vardır, "Yok kanun, yap kanun." diye bir tekerlemeye dönüşmüştür bu. Yani, ülkenin sorunları ile parlamentoların gündemi arasında makas açıldığında bu sorunları çözecek bir inisiyatif, bir siyasi irade geliştirmek yerine kanun yaparak bir şey yapıyor gibi olmak aslında tam bir alışkanlığa dönüşmüş ve ne yazık ki bugün de ülkenin karşı karşıya bulunduğu gündem ile bizim buradaki mesai ve performansımız aynen bu sözdeki durumu ortaya koymaktadır. Ülke gündeminde çok ciddi hak ve özgürlüklerle ilgili sorunlar yaşanırken bunlarla ilgili ortaklaşma bir siyasi inisiyatif alma yerine bu kurumla ve aslında kurumun biraz sonra tek tek tartışacağımız, konuşacağımız maddelerinde ifade edilen boyutlarıyla bu sorunların çözülmesi neredeyse imkânsız. Belki sonra ayrıntısıyla konuşulacak ama mesela 21'inci madde var, biraz sonra konuşulacak maddelerden birisi, ispat yükümlülüğü konusunda aslında son derece ileri bir tutum ortaya konuyor. Belli ki benzer kurumların mevzuatından tercüme edilmiş, alınmış ama burada her gün tartıştığımız ve işte polemik konusu ettiğimiz hak ve özgürlükler konusunda baktığımızda böyle bir perspektifin bir Parlametoda olmadığı görüyoruz. İspat yükümlülüğü ayrımcılığa uğrayana ait değildir. Bu, aslında işkence suçlarında on yıllardan beri dünyada genel kabul görmüş bir hükümdür. İspat yükümlülüğü eğer yeterli karine varsa, ciddi işaretler varsa ihlale aittir yani ayrımcılık yapana, eşitsizlik uygulamasını gerçekleştirene aittir yani ihlal olmadığını ispat etmek zorundadır, ayrımcılık yapmadığını ispatlamak zorundadır, eşitsiz davranmadığını ispatlamak zorundadır.

Şimdi, bu ispat yükümlülüğüyle ilgili bu güzel cümleyi bu yasaya koyduğumuzda uygulama gerçekten böyle gerçekleşecek mi? Çok uzun ayrıntıya girmeyeceğim ama dün bir acı daha yaşandı. Elbette her gün ülkede ne yazık ki ölümlerle birlikte ciddi acılar yaşıyoruz ama bir mülki idare amiri sosyal medyadan bir "tweet" paylaştı, bir mesaj paylaştı. İsmi, görev yerini ifade etmeyeceğim. Eğer ciddiye alacak bir siyasi muhatap çıkar da sorarsa adresi de şahsı da zaten paylaşıyoruz. Bir kaymakam diyor ki: "Teröristler güvenlik güçlerimize nasıl saldırıyor, nasıl öldürüyorlarsa biz de aynı yöntemle onları infaz etmeliyiz." Kelimeler aynen kendisine ait, "Biz de aynı yöntemle infaz etmeliyiz." Yetmiyor, altına bir de ayet yazıyor, diyor ki: "Kısasta hayat vardır." Şimdi, kaymakamımız ayetlerin sebebini, nüzulünü falan bilmiyor olabilir yani böyle bir şey gerekmiyor. Kaymakam olmak için, iyi mülki idare amiri olmak için ayetleri bilmek gerekmiyor. Oysa ayetin devamında "Umulur ki suç işlemeyesiniz." diye de bir başka uyarı var. Yani, Allah, haşa, herhâlde "Kan davası güdün." falan demiyor, "İntikam alın, oç alın. Bir siz öldürün, bir onlar öldürsün." falan demiyor, demez herhâlde. Aksine, bu başka bir mesaj içindir. Ama, şimdi "Onlar ne yapıyorsa biz de onu yapalım." derse bir ülkede kaymakam, o zaman polis, askerini ya da başka güvenlik görevlilerinin yaptıkları hak ihlallerinin hesabını soracak, onları denetleyecek, onların hukuk içerisinde bunu yapmasını, sivillere zarar vermemesini, hukuk devletinin gereği neyse, yargılama, cezalandırma gibi bir mantıkla hareket etmesini zaten sağlayamayız.

Şimdi, burada kürsüye çıkan bazı arkadaşlarımız, neredeyse sanki silahlı örgütler, illegal örgütler siyasetçilerden talimat alıyorlar, sanki onların görevlendirmesiyle iş yapıyor gibi görev çağrısı yapıyorlar. Yani, devletin memurlarına siz talimat vermiyorsunuz ya da vermiyorsunuz, devletin memurları sizi dinlemiyor, sizin eğer varsa uyarılarınızı dikkate almıyorlar ama silahlı örgüt mensuplarının, illegal örgüt mensuplarının muhalefet partilerini dinlemesini bekliyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, şiddet, terör bir sonuçtur. Dünyanın her yerinde, hukuk devletlerinde terörle mücadelede, şiddetin son bulmasına dair ortaya koyulacak siyasi performansta en temel ilke şiddetin ve terörün bir sonuç olduğu varsayımından hareket etmektir. Aksi takdirde, şiddeti bir sebep gibi görmeye başlarsanız aslında tam da o şiddet sarmalına teslim olursunuz. Bu sonucu doğuran sebeplerle yüzleşmek, siyaseten yapılması gereken, hukuk devleti sınırları içerisinde yapılması gereken ne varsa bunları ortadan kaldıracak adımları atmak da siyasetçinin sorumluluğundadır. Aksi takdirde, tam da terör kavramı konjonktürel bir pozisyona dönüşür.

Bakın, birkaç gün önce Adıyaman'da El Nusra örgütüne yönelik operasyon yapıldı. Şimdi, El Nusra örgütünün terör örgütü olduğunu en azından Suriye'de Türkiye'nin müttefikleri birkaç yıldır söylüyorlar, defaatle söylüyorlar; her platformda Türkiye'yi temsil eden diplomatik muhataplarla bir araya geldiklerinde sadece IŞİD demiyorlar, yanına Nusra'yı, Ahrar-uş Şam'ı ekliyorlar. Şimdi, Türkiye'de, Nusra'ya, benim duyduğum, benim takip edebildiğim kadarıyla ilk defa bu hafta operasyon yapıldı; oysa, birçok kişi biliyor ki, Nusra, El Kaide'dir ve asıl örgüttür, IŞİD ondan kopmuş, Suriye ve Irak'ta İslam devleti kurma iddiasıyla ortaya çıkmış bir yapıdır. Şimdi, asıl örgütün Türkiye gibi Suriye'ye en uzun sınırı bulunan bir ülkedeki örgütlenmesini siz geçen hafta gündeme almışsanız o zaman terörle mücadele konusunda etrafa ders vermeden önce dönüp aynaya bakmanız gerekir. Ahrar-uş Şam'ın üyelerinin içerisinde çok ciddi biçimde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğunu yakalandıklarında pasaportlarından ya da öldüklerinde üzerlerinde çıkan evraklardan herkes biliyor, Anadolu'da da herkes biliyor bunu. Nitekim,

insanlar işte, İŞİD ve diğer örgütlere kendilerine göre İslami düşüncelerle, kaygılarla ya da Suriye'deki rejimi daha İslami kılmak niyetiyle gidiyorlar, savaşıyorlar ve ölüyorlar ama Ahrar-uş Şam'la ilgili Türkiye'de şimdiye kadar herhangi bir takip, herhangi bir yargılama, herhangi bir tutuklama süreci henüz yok. Dolayısıyla, bu konularda galiba biraz daha dikkatli, biraz daha özenli, biraz daha etrafa bir şeyi tavsiye ederken biz nerede duruyoruz, dünya bizi nerede görüyor, bizim sözlerimiz dünyada ne kadar inandırıcı bulunuyor, buna da yoğunlaşmamız gerekiyor.

Evet, toplumsal çözülme ne yazık ki kanunlarla değiştirilemeyecek kadar vahim hak ihallerini ortaya çıkarır. Yani, keşke toplumsal çözülme, yozlaşmayı, dejenerasyonu burada el kaldırıp indirerek kanun çıkardığımız gibi çözebiliyor olsaydık ve ne yazık ki toplumsal çözülmenin telafisi, tedavisi öyle kanun yapmak kadar da kolay değildir. Bir toplum eğer değerlerini yitirmeye başlamışsa, öfke, intikam, güç gösterisi, taciz, hırsızlık toplumda ciddi biçimde yaygınlaşmışsa iktidarlar değiştiğinde de bunu değiştirmek çok kolay olmaz. Nasıl, kanun yaparak bunun önüne tek başına geçemiyorsanız iktidar değişikliğiyle de bunun önüne geçemezsiniz. Kuşaklar değişir, eğitim sistemi, insan modeliniz, bütün bunların değişmesi on yıllarınızı alır. Ama Türkiye'nin şu anda, sabah, akşam haberleri açtığınızda, neredeyse her okulunda tacizle ilgili, tecavüzle ilgili, istismarla ilgili haberlere şahit oluyorsunuz. Şimdi, bu kadar vahim bir süreç yaşanırken eğer biz hak ihalleri konusunu sadece birkaç alana indirirsek, sadece birkaç alana daraltarak ele alırsak, yaklaşırsak bu kadar vahim bir gidişati, bu kadar tehlikeli bir seyri, siyaset kurumu olarak durdurmak, önüne geçmek, tedbir almak imkânı ne yazık ki söz konusu olmaz.

Evet, suç ve ceza konusu çok uzun, çok ayrıntılı bir konudur. Biliyorsunuz, dünya klasiklerinden çok değerli bir romana da konu olmuştur ve suçla mücadelenin sadece suçluyu teşhir etmek olamayacağını, tam da toplumun bu suçta payı nedir, eğitim sisteminin payı nedir, ekonomik gelir dağılımındaki çarpıklığın payı nedir, bütün bunlarla yüzleşmeyi gerektirdiğini ifade etmekle yetineyim.

Herkesi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bilgen.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi konuşacak.

Buyurun Sayın İlgezdi. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özgür insan için özgürlükçü demokrasiyi savunan Cumhuriyet Halk Partisi adına, bizlerden insanca ve onurlu bir yaşam bekleyen, adaletin ve hukukun üstünlüğünü isteyen bütün yurttaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Ünlü edebiyatçı Cahit Irgat bir şiirinde "En dar, en karanlık sokaklar/ Çok yakında bir gün/ Bayramlaşıp ışılacaklar/ Hürriyet giyecek aydınlık ayaklar." der. İşte, bizler de bugün aydınlığa ulaşmak için en karanlık yollardan geçmeye çalışıyoruz ancak bayramlaşmanın hasretini yaşarken sonsuz bir matem in içine çekiliyoruz. Kör bir karanlığın ortasında acılarıyla birlikte yapayalnız kalmış binlerce insan var dışarıda, her biri bizden umut bekliyorlar. Çocukların geleceğinden endişe duyan anneler, babalar kaygılarını gidermemizi istiyorlar, kanayan bir yara var, bizden kanı durdurmamızı istiyorlar. Bunu ne derece başarabileceğiz, önce kendi vicdanlarımıza sormamız gerekiyor. İşte bu nedenle, bugün görüştüğümüz bu tasarı yaraları sarmak, haksızlığı, cezasızlığı ve eşitsizliği ortadan kaldırmak adına çok önemli. Yerinden yurdundan koparılmış 16 yaşındaki Suriyeli bir çocuğun en masum kaygısını "Geleceğimi hayal ettiğimde hiçbir şey göremiyorum." diyerek dile getirdiği gibi, ben de bu kanuna baktığımda ülkemizde insan hakları mücadelesinin geleceğine yönelik umut veren bir ışık göremiyorum ne yazık ki.

Öncelikle, bu tasarı eleştirileri karşılama kaygısıyla hazırlanmış bir tasarı. Tasarıya genel olarak bakacak olursak, insan haklarını koruyacak, ayrımcılıkla mücadele edecek, işkence ve kötü muamelelere karşı ulusal önleme mekanizmasını aynı çatı altında, aynı anda hareketle geçirecek bir kurum oluşturuyoruz. Göze hoş, kulağa güzel geliyor. Hatırlayın, 1980'lerin sonunda Türkiye'yi yönetenler ülkeyi dikensiz bir gül bahçesi yapmayı vadetmişlerdi, insan hak ve onurlarını koruyacaklarını söylemişlerdi. Oysa ülkemizin insan hakları karnesine bakıldığında birçok düzenleme yapıldığını ancak uygulamaların hep sorunlu olduğunu görüyoruz. O günlerde Türkiye'yi insan hakları konusunda düzenlemeler mezarlığına çevirenler çoktan tarih sahnesinden silindiler.

Arkadaşlar, şurası bir gerçek ki iki yanlış bir doğru etmiyor. Bu tasarı vize serbestliği için hazırlanmış bir tasarı. Oysaki demokrasi, özgürlük ve eşitlik bizlerin, hepimizin ortak isteği olmalıdır. Bununla birlikte daha fazla demokrasi, daha fazla özgürlük ve her alanda eşitlik ancak ve ancak uzlaşma kültürüyle sağlanır fakat getirmiş olduğunuz tasarıda ne uzlaşmanın ne çoğulculuğun ne de eşitliğin izlerini görmek mümkün değildir. Demokrasilerde böylesine dayatmacı bir anlayışla getirilen düzenlemeler her zaman başarısız olmuştur. Öte yandan torba kanunlarla ülke idare etmeyi bir alışkanlık hâline getirmiş siyasi iradenin hak ve özgürlükleri de bir torba içine koymasını artık yadırgamıyoruz.

Değerli vekiller, ülkenin geleceğini belirleyecek, yeni nesillere emsal teşkil edecek kararlara burada el kaldırıyoruz. Bugün görüştüğümüz tasarıyla Türkiye'de insan hakları ve eşitlik mücadelesini geriye götürüyorsunuz; itirazımız bizlerin bu yüzden. Ayrımcılığın tanımını eksik yapıyorsunuz. Ayrımcılıkla mücadele ederken insanları ırkından, renginden, cinsinden, dilinden, din ve mezhebinden, inancından, etnik kimliğinden, siyasi vicdani ve felsefi kanaatinden bağımsız olarak ele almanız gerekir. Yoksa, bu tasarıda ayrımcılıkla mücadelenin çerçevesini eksik ve yanlış çizmiş oluruz. Bu durum da arkadan dolaşarak ayrımcılığa karşı cezasızlığı meşrulaştırmış olur ne yazık ki. Bakan, Komisyon görüşmeleri esnasında ayrımcılık tanımının muallak olduğu yönündeki eleştirilerimize "Biz kurulu esnek bırakıyoruz." diyerek cevap vermişti. Arkadaşlar, ayrımcılığın, eşitsizliğin ve hak ihlalinin esneği olmaz. Eğer ki her türlü hak ihaline karşı alınacak önlemleri esnek bırakırsak bunun adı keyfiyet olur ne yazık ki. Ülkemiz daha yakın geçmişte ucu bucağı belli olmayan, keyfiyete dayalı esnek soruşturmalar yaşadı. Haksız tutuklamalar, Ergenekon, Balyoz, askerî casusluk gibi davalarda yaşanan intihar ve ölümler hâlâ hepimizin hafızalarında.

Tasarıda işkence ve kötü muameleyle karşı ulusal önleme mekanizmasını Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu çatısı altına yerleştiriyorsunuz, bunu da bir reform olarak topluma sunuyorsunuz. Avrupa Birliğine işkenceye karşı sıfır tolerans mesajı veriyorsunuz, keşke samimi olsanız. Türkiye'de işkenceyle mücadelede en önemli engel cezasızlıktır. Getirdiğiniz bu tasarıda cezasızlığa karşı mücadeleye ilişkin herhangi bir atıfta bulunmuyorsunuz. Örneğin, gaz fişegiyle sağ gözünü kaybeden 14 yaşındaki çocuğu vuran polisler soruşturma dahi açılmadı. Gezi Parkı sürecinde şiddet uyguladıkları sabit olan polisler hakkında başlatılan soruşturmanın çoğu kovuşturmayla bile dönmedi. Açılan davalarda ise daha az cezayı gerektirecek suçlardan iddianame düzenlendi, verilen cezalar da ertelendi. Tüm bunlar cezasızlık değilse nedir? Tüm bunlar insan hakları ihlali değilse nedir?

Arkadaşlar, kısacası, ülkemizde ölenler öldükleriyle kalıyor. O hâlde, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Türkiye'nin bozuk sicilini düzeltmeyecekse neden kuruyoruz? Bakın, "İşkenceyle mücadele edeceğiz." derken teoride mümkün ancak pratikte uygulanması mümkün olmayan bir şeyi söylüyorsunuz. Kurumun denetim alanına girecek hapis hane, gözaltı, merkezî kamp, bakım merkezi ve hastanelerin sayısı geçtiğimiz yıl 5 bin olarak ifade ediliyordu. Kurumun bu tasarıda öngörülen personel sayısı ve bütçeyle bu görevi yerine getirmesi mümkün değil. 6 psikolog, 10 sosyal hizmet uzmanıyla hak ihaline uğrayanların tedavisini yapmayı öngörüyorsunuz; bu, çok komik bir rakam aynı zamanda. Uyarıyoruz, bu yasa bu şekilde kabul edilirse işkence ve hak ihalleri konusunda 1990'lı yıllara döneriz. "Faili meçhulleri bitirdik." dediniz, 17 kişi faili meçhul, hâlâ da 6 kişinin gözaltında kayıp

olduğunu biliyoruz. Sadece Ankara'da altı ayda 174 kişi katledildi. Aynı dönemde, 300'ün üzerinde asker ve polis şehit oldu. Geçtiğimiz yıl 186 çocuğumuz tecavüze uğradı, Karaman'daki istismarın tesadüf olmadığını burada da görüyoruz.

Bir de kayıtlara geçmeyen vakalar var ki asıl düşünmemiz gereken bunlar. Ancak, en tehlikeli işi kurumun yapısını belirlerken yapıyorsunuz. Bireysel hak ve özgürlükleri güvence altına almak için kurduğunuz ileri sürdüğünüz bu kurumu iktidarın denetimine bırakarak siyasi iradeye bağımlı hâle getiriyorsunuz yani devletleştiriyorsunuz. Tasarıyla Bakanlar Kuruluna öylesi ucu açık bir yetki veriyorsunuz ki liyakat sahibi olmayan insanların buraya atanması bizler için şaşırtıcı olmayacak ileride. 11 kişilik kurulun 8 üyesini Bakanlar Kurulu, 3'ünü deCumhurbaşkanı seçecek. Seçecek de, nereye göre seçecek, kime göre seçecek, kriterler ne belli değil. Böylesine "Ben yaptım oldu." anlayışıyla yönetiliyor bu süreç. Kürsüye her geldiğimizde kurumun Paris İlkeleri'ne uygun olmadığını söylüyoruz ama "Yanılıyorsunuz." diyorsunuz. 2012'de aldığımız Paris İlkeleri'ne uygun olmadığımızı ispatladığımız veriler şunlar: Siyasi iradeden bağımsız olmadığı için, STK'lara yer vermediği için, çoğulcu olmadığı için, genel bütçeden ödenek tahsis edilmesi nedeniyle mali açıdan özerk olmadığı için Paris İlkeleri'ne uygun bulunamamış bir önceki kurum.

Dolayısıyla arkadaşlar, ben merak ettim "Acaba akreditasyon başvurusu yapılmış mı şu an kapatacağımız kurumla ilgili?" dedim. 11 Ocak 2016'da akreditasyon başvurusu yapılmış. Bunun sebebini de merak ediyorum. Neden bu kurum kapatılmak üzereyken akreditasyon başvurusu yapılıyor acaba? Dolayısıyla bu tasarının 2012'de yapılan düzenlemelerden de geri olduğunu düşünerek yine akreditasyon başvurusu yapamayacağız.

Sonuç olarak anlaşılan o ki, sadece kendinizden hissettiklerinizin insan hakları ve eşitlik kurumunu kuruyorsunuz. "Türk tipi Başkanlık", "Türk tipi demokrasi" derken, Komisyon bizzat -kendinizin de ifade ettiği gibi- Türk tipi insan haklarını yaratıyor. Hükümetin memuru olacak kurul üyeleriyle kamunun yaptığı insan hakları ihlallerinin tespitinin yapılabilmesi mümkün değil, akla aykırı.

Değerli dostlar, sözümü şöyle bitirirken, hoşuma giden bir sözü paylaşmak istiyorum. Hallacı Mansur diyor ki: "Cehennem acı çektiğimiz yer değildir, acı çektiğimizi kimsenin duymadığı yerdir." İnsanların sesini duyurabilecekleri ve acı çekmedikleri, en doğal haklarını gerçekten kullanabildikleri bir Türkiye diliyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN –Teşekkür ederim Sayın İlgezdi.

Şahsı adına, Ankara Milletvekili Sayın Levent Gök konuşacak.

Buyurun Sayın Gök. (CHP sıralarından alkışlar)

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu sözü tarihî bir uyarıyı yapmak üzere aldım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; 2012 yılında bu Meclise İnsan Hakları Kurumu Kanunu Tasarısı getirildi. Bu tasarı getirildiğinde bu Mecliste yine çok sert tartışmalar yaptık ve 2012 yılında getirilen 279 sıra sayılı İnsan Hakları Kurumu Kanunu Tasarısı'nın gerekçesine baktığımızda aynen şunlar ifade edilmişler: "İnsan Hakları Kurumu Kanunu Tasarısı ile -2012'deki- Birleşmiş Milletler Paris Prensipleri ile uyumlu bir insan hakları teşkilatı kurulması amaçlanmaktadır." Yani 2012'de, Paris İlkeleri gözetilerek bir kanun hazırladığınızı ifade ettiniz ve buraya geldiniz.

20 Haziran 2012 tarihinde aynen şu konuşmayı yaptım, orada çıktım huzurunuz; konuşmamı yaptıktan sonra bütün AKP milletvekilleri üzerime yürüdü istisnasız; aynen şunları söyledim: "Değerli arkadaşlar, böyle yaptığınız zaman –yani o günkü yasayı söylüyorum- İnsan Hakları Kurulu Avrupa'dan geçerli not alamayacaktır, Türkiye'deki insan haklarından geçerli not alamayacaktır. Biz, bırakın Avrupa'yı, dünyayı, kendi insanlarımıza, kendi sivil toplumumuza bunu kabul ettiremezsek yazıklar olsun bize! O yüzden, bugün, buradan çıkmadan, değerli arkadaşlarım, önergelerimizi lütfen dikkatle takip edin. Bu şekilde, Komisyonun önerdiği, Hükümetin önerdiği şekilde gelen öneri tam bir aldatmacadır, buradan İnsan Hakları Kurulu çıkmaz."

Ne zaman söylemişiz bunu? 2012'nin 20 Haziranında değerli arkadaşlarım. Hükümet ne söylemiş? "Biz, bu yasayı Paris İlkeleri çerçevesinde getirdik." diyor.

Peki, şimdi, bugün getirdiğiniz ve tartıştığımız 149 sıra sayılı İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu için ne söylüyorsunuz? Diyorsunuz ki: "Ek Protokolün getirdiği yükümlülüğün bir gereği olarak Türkiye İnsan Hakları Kurumuna bu sorumluluğun yüklenmesi -yani işkenceyi ve zalimane muameleyi ulusal önleme mekanizmasının yüklenmesi- Kurumun kapasitesinin artırılması anlamında güçlendirilmesi amacıyla bunu getiriyoruz." ve şunu söylüyorsunuz: Türkiye'nin uluslararası alanda eleştirilmemesi ve Paris İlkeleri çerçevesinde önceki yasanın değerlendirilmemesi bakımından bu yasayı getirdiğinizden bahsediyorsunuz. Yani şimdi hangisi doğru? 2012 yılında getirmiştiniz "Paris İlkeleri" diyorsunuz. şimdi getiriyorsunuz "Paris İlkeleri'ne benzeşmek için bunu yapıyoruz." O mu doğru, bu mu doğru?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – İki de yanlış.

LEVENT GÖK (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, ikisi de yanlış. Sayın Bakan, tarihî uyarımı lütfen dikkate alın. 2012'de yaptığınız yanlış, bugün yanlış olduğunı gördünüz, şimdi bu yasayı getiriyorsunuz. Bu yasayla getirdiğiniz ulusal önleme mekanizması Birleşmiş Milletler tarafından akredite edilmez, kabul edilmez. Bunu niçin söylüyorsunuz? Biz Türkiye'nin itibarlı bir ülke olmasını istiyoruz. Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle yürüttüğü müzakere sürecinde vize muafiyeti dâhil her türlü kolaylığın sağlanması bakımından muhalefet partisi olarak görevlerimizi yerine getirmeye hazırız ama uyarılarımızın, önerilerimizin dikkate alınması kaydıyla. Bu yasa bu hâliyle çıktığı anda kadüktür, yoktur; Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilmez. 2012 yılında tam bir hafta tartıştık, şimdi yine bir hafta tartışıyoruz. Ülkenin zamanını çalıyor. O gün yanlış yaptıysanız, gelin, buradan özür dileyin bizden. (CHP sıralarından alkışlar) Ülkenin, insanlarımızın çok daha önemli güncel konularına çözüm üretmek varken hiçbir iktidar sözcüsü buradaki muhalefet partilerine "Meclisi çalıştırmıyorsunuz." diyemez. Meclisi çalıştırmayan iktidarın bizzat kendisidir. Bir getirdiği yasayı bir müddet sonra tekrar değiştirmek suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemini işgal ediyorsunuz, yazıktır günahtır. Geçenlerde bir sayın bakan açıkladı; Meclisin bir saatlik faaliyetinin maliyetinin 600 bin TL olduğu söylendi. Yazıktır bu insanlarımıza. Yanlış yaptığınız bir yasa.

Yine, kurumun çoğulculuk yapısını tanıımıyorsunuz, Bakanlar Kuruluna, Cumhurbaşkanına atama yetkisi veriyorsunuz. Bütün her şeyi özelleştirdiniz Türkiye'deki, bütün şirketleri özelleştirdiniz, insan haklarını devletleştiriyorsunuz değerli arkadaşlarım. Evet, insan hakları devletleştiriliyor. Böyle bir tablo insan hakları açısından kabul edilemez. Bu yasa yanlıştır. Gelin, bu konuşmalar devam ederken kurulun yapısını yeni bir önergeyle getirin ve Birleşmiş Milletlerin kabul edeceği bir düzenlemeye mutlaka geçelim.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Gök.

Şahsı adına ikinci konuşmacı, İstanbul Milletvekili Hulusi Şentürk olacak.

Buyurun Sayın Şentürk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

İnsan hakları ve eşitlik günümüz dünyasının evrensel değerleri arasında yer almaktadır ve hepimizin bildiği gibi bu evrensel değerler de Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyanname'siyle tüm dünyaya ilan edilmiştir. Elbette ki söz konusu Beyanname insan hakları alanındaki dünyadaki ilk metin değildir. Batılı kaynaklara soracak olursak 1215 tarihli Magna Carta

Anlaşması bu konuda ilk metin olarak kabul ediliyor. Oysa, yine hepimiz biliyoruz ki söz konusu anlaşma insan hakları alanındaki bir metin değil, o dönemde krala başkaldıran derebeyleri ile kral arasında yetkilerin tekrar paylaşıldığı bir anlaşmadır. Çünkü, insan hakları, insanların eşit doğması ve her insanın onurlu olması anlayışı üzerine bina edilmektedir ve bu şekilde de olması gerekmektedir. İşte tam da bu anlamda, her insanın doğuştan şerefli olduğu ve her insanın doğuştan eşit haklara sahip olduğu anlayışı Batılılardan çok daha önce, yüzlerce sene önce gerek kitabı kerimlerde gerek Medine Vesikası'ndagerek Veda Hutbesi'nde günümüzden bin dört yüz sene önce ilan edilmiştir ve bu ilan edilen ilkelere göre rengi, cinsiyeti, etnik kökeni ve statüsü ne olursa olsun, Allah katında takva ayrıcalığı hariç herkes eşittir ve kimsenin kimseye karşı hiçbir üstünlüğü yoktur. İşte bu sebeplerdir ki fıkımızda "İsmet âdemiyettir." prensibi vardır; yani dokunulmazlık ve hak sahibi olmak için gereken tek şey insan olarak dünyaya gelmektir ve yine medeniyetimizde "Zalimin ve mazlumun kimliği sorulmaz." anlayışı vardır. Cinsiyeti, statüsü, serveti, etnik kökeni, mezhebi ve dini ne olursa olsun zalimin karşısına çıkmak ve yine bu anlamda dini, dili, mezhebi ne olursa olsun mazlumun yanında yer almak her insanın temel sorumlulukları arasındadır. İşte, böyle bir medeniyet anlayışına bugün her günden daha çok ihtiyacımız var.

Günlerdir bu kanun görüşülürken atıf yaptığımız Avrupalılar ve Batılılar. Bunlar için insan hakları, benim için ya da bu coğrafya için söz konusu değil. Onlar için insan hakları ancak kendi coğrafyalarındaki insanların hakları ihlal edildiğinde söz konusudur. Soruyorum: Dün Irak'ta milyonlarca insan bombalar altında ölüren caretta caretalarla ilgilenen bunlar değil miydi? Bugün Suriye'de 100 binlerce insan bombalarla katledilirken, milyonlarca Suriyeli evinden barkından göç etmek zorunda kalırken hâlen entelektüel takıntılarla uğraşan, hâlen bu vahşeti, bu zulmü görmeyen Avrupa'dan alınacak dersimiz olmaması gerekir diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, biz kendi medeniyet değerlerimiz üzerinde kendi anlayışımızı bina etmek ve dünyaya gerçek medeniyeti göstermek mecburiyetindeyiz. Batı'nın bugün medeniyet dediği şey yüz yıllardır sömürdükleri insanlardan elde ettikleri kaynaklarla kurdukları vahşi bir imparatorluk ve bugün bize medeniyet diye sunmaya çalıştıkları da bu kanla kurulu medeniyetlerinin, şaşaalı medeniyetlerinin bizim dünyalarımızın hâlen pazar olarak görülmesi gayretine matuftur. O yüzden biz kendi değerlerimize dayalı medeniyetimizi inşa etmek mecburiyetindeyiz.

Değerli arkadaşlar, AK PARTİ olarak iktidara geldiğimiz 2002 yılından beri demokrasi çitasını yükseltebilmek, hukuk ortamını geliştirebilmek, insanımızın daha da şerefli ve daha insanca yaşamasını sağlayabilmek için her alanda adımlar attık. İnsan hakları alanında da 21 Haziran 2012 tarihli ve 6332 sayılı İnsan Hakları Kurumu Kanunu'yla bu konuda önemli bir adım atılmış ve bu kurum kurularak çalışmaya başlamış, ertesi sene ulusal önleme mekanizması da bu kuruma verilmiştir. Bugün gündemimizde olan yasa tasarısıyla kurum yeniden yapılandırılmakta, ayrımcılıkla mücadele görev ve yetkisi de bu kuruma verilmektedir. Yasa tasarısı ayrımcılığa sebep olan tutum ve davranışları belirlemekte ve tanımlamakta. Yine, yasa tasarısı, resen inceleme yapma yetkisini kuruma vermekte, başvuru kolaylığı da getirmektedir. Bunun yanı sıra daha önceki kurumda 75 olan personel kadro sayısını da 150'ye çıkararak daha güçlü, daha etkin bir İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu kurulmasını amaçlamaktadır. Bu yasa tasarısı gerçekleştiği takdirde Türkiye, insan hak ihlalleri ve ayrımcılıkla mücadele konusunda önemli bir adım daha atacaktır ama elbette ki bu adımlar nihai adımlar değil, nihai adımlardan önce atılması gereken adımlardır.

Bu duygularla hepimizi saygıyla selamlıyor, iyi günler diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İkinci bölüm üzerindeki görüşmeler...

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, İç Tüzük 60'a göre bir söz talebim var.

LEVENT GÖK (Ankara) – Benim de birtalebim var efendim.

BAŞKAN – Sayın Baluken, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Meclisin çalışmasının maliyet hesabının tutulmasının felsefi olarak doğru olmadığına ve bu hesabın başka kurumlar için de yapılıp yapılmadığını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe görüşmeleri sırasında Kalkınma Bakanının dile getirdiği bir hususu demin Cumhuriyet Halk Partisi grup başkan vekili de Meclis kürsüsünden ifade etti. Doğrusu o dönemde ben anlayamamıştım. Meclisin bir saatlik çalışma maliyetinin 600 bin TL gibi devasa bir rakam olduğuyla ilgili bir iddia dolaşüyor ortalıkta. Şimdi, bu rakam nereden çıkmış, nelere dayanıyor, bilmek mümkün değil ama basit bir mantık yürüttüğümüz zaman, günde on saat çalışan bir Meclisin 6 milyon TL'lik bir maliyet çıkardığı, bunu aylık bir bilançoya vurduğunuz zaman da neredeyse 100 milyon TL'ye yakın bir maliyet hesabının ortaya çıktığı görülüyor. Bu, bir kere, inandırıcı değil, yani inandırıcı olması mümkün değil. Bizler burada Meclisteyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – 600 binlik, 6 milyonluk...

BAŞKAN – Toparlayın lütfen, bir dakika daha vereyim.

Buyurun.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sanırım bir dakika vermiştiniz ama hep iki dakika artı bir dakika veriyordunuz.

BAŞKAN – Buyurun, iki dakika veriyorum şimdi.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Yani bu meramımı anlatmak istiyorum, önemli bir husus.

Yani biz milletvekilleri olarak saatte 600 bin ya da bir günde 6 milyonluk bir maliyetin olduğu bir şey göremiyoruz. Bu konunun bir şekilde açıklığa kavuşturulması lazım.

Bir kere, şu mantık yanlış: Halk iradesini yansıtan bir Meclisin çalışmasının bir maliyet hesabına tutulması felsefik olarak doğru değil. Velev ki yaptınız, bir şey ortaya attınız, o zaman bunu doğru bir şekilde halka, kamuoyuna ve milletvekillerine anlatmak zorundasınız diye düşünürüz. Ben, bunu, sanki biraz bilinçli olarak Parlamento'yu işlevsizleştirmeye çalışan, Parlatonun mesaisini gereksiz gibi göstermeye çalışan bir politikanın devamı olarak değerlendiriyorum. Hatırlarsanız bütçe görüşmeleri sırasında hem Ana Muhalefet Partisinin Genel Başkanı hem bizim adımıza kürsüden konuşan değerli milletvekilimiz sarayın maliyetini sormuştu, toplam maliyetle ilgili bir cevap alınamadı. Şimdi orayla ilgili bir toplam maliyet hesabı çıkaramayanların, Meclisin, halkın iradesini yansıtan Meclisin çalışma saatleriyle ilgili bu kadar detaylı bir çalışma yapmalarını da doğrusu biraz manidar buluyorum. Varsa bu detaylar konusunda, Sayın Bakanın da -daha önce Plan ve Bütçe Komisyonunda çalışıyordu- Genel Kurula, kamuoyuna ve halkımıza bir bilgilendirme yapmasını özellikle rica ediyorum. Saatlik maliyet hesabı Meclis dışında, saray başta olmak üzere, başka yerlerde de yapılmış mıdır? Bir kıyaslaması var mıdır? Bununla ilgili hepimizi bilgilendirirlerse sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.
Sayın Gök, sizin de bir söz talebiniz olmuştur.
Buyurun.

6.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, İnsan Hakları Kurumunun niçin lağvedildiğinin açıklanması gerektiğine ve İstanbul Milletvekili Hulusi Şentürk'ün 149 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın ikinci bölümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEVENT GÖK (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, ben az önce ifade ettim belki Sayın Bakan cevaplandırır diye ama ben gerçekten bu konu önemli olduğu için mülga edilen, 279 sıra sayılı Kanun Tasarısı'yla daha önce kabul edilen İnsan Hakları Kurumunun niçin lağvedildiğinin, o gün bizlere şatafatlı sözlerle anlatılan bu kurumun neden görevini yerine getiremediğinin, şu andaki bu kuruma niçin ihtiyaç duyulduğunun çok berrak bir şekilde açıklanmasında yarar görüyorum. Çünkü, o gün de çok ciddi mesai yaptık, şimdi de çok ciddi mesai yapıyoruz. Biz muhalefet olarak mesai harcıyoruz ama iktidar partisi bize fazladan fazladan mesai yaptırmak suretiyle yaptıkları bir hatayı örtmeyi çalıştıklarını zannediyorlarsa bunu ne Türkiye'deki aydınlar, demokratlar bir kenara bırakırlar ne de yurt dışındaki örgütler.

Az önce AKP adına konuşan sayın sözcü, Türkiye'nin kendi değerleri doğrultusunda buna baktıklarını, Avrupa'nın kendilerini ilgilendirmediklerini ifade etti. Ben AKP sözcülerine şunu hatırlatırım: Bu kurumun kurulmasıyla ilgili Birleşmiş Milletlere onay veren ek protokolü, şu andaki mevcut Başbakan Sayın Ahmet Davutoğlu o zaman Dışişleri Bakanırken kendisi gidip Birleşmiş Milletlere sunmuştu, yani biz bu yasaları çıkartacağız diye. Yani, öncelikli olarak Sayın Başbakanlarından Türkiye'nin değerleri, Avrupa'nın değerleri konusunda az önce de söz alan arkadaşlarımızın bir fikir almasını isterim. Çünkü ek sözleşmeye uygun olarak bu yasaları çıkartacağımızı bizzat Sayın Ahmet Davutoğlu Birleşmiş Milletlere sunmuştur.

Bu bilgiyi de paylaşmak istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri (Devam)

1.- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı ile Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Raporları (1/596) (S. Sayısı: 149) (Devam)

BAŞKAN – İkinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi ikinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o maddeler üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

17'nci madde üzerinde dört adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 17'nci maddesinin (2)'nci fıkrasında yer alan "otuz gün" ibaresinin "onbeş gün" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu
İstanbul
Mehmet Erdoğan
Muğla
Deniz Depboylu
Aydın

Mustafa Mit
Ankara
Zihni Açıba
Sakarya
Ruhi Ersoy
Osmaniye

Nuri Okutan
Isparta
Arzu Erdem
İstanbul

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 17'nci maddesinin (1)'inci ve (5)'inci fıkralarının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi kuruma başvurabilir. Kuruma başvuru illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar bünyesinde oluşturulacak ayrımcılıkla mücadele büroları aracılığı ile de yapılabilir. Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurular, yazılı veya sözlü olarak yapılabilir. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz."

"(5) İnsan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeler için, ihlal mağdurunun şahsen belirlenebilir olduğu durumlarda kendisinin veya kanuni temsilcisinin açık rızasının alınması şarttır. Şahsın, belirlenebilir olmadığı veya rızasının alınmasının olanaklı olmadığı durumlarda, rıza var kabul edilir."

Ahmet Akın
Balıkesir
Onursal Adıgüzel
İstanbul

Şenal Sarıhan
Ankara
Tahsin Tarhan
Kocaeli

Mahmut Tanal
İstanbul
Murat Emir
Ankara

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 17'nci maddesine (4)'üncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkranın eklenmesini ve sonraki fıkraların buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Coşkun Çakır
Tokat
Nureddin Nebati
İstanbul
Şahin Tin
Denizli

Ramazan Can
Kırıkkale
Mehmet Demir
Kırıkkale

Abdullah Öztürk
Kırıkkale
Osman Aşkın Bak
Rize

"(5) 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 5 inci maddesi kapsamına giren ayrımcılık iddialarına ilişkin başvurular 4857 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatında belirlenen şikâyet usulleri izlendikten sonra herhangi bir yaptırım kararı alınmadığı hallerde yapılabilir."

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 17'nci maddesinin

tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Çağlar Demirel
Diyarbakır
Bedia Özgökçe Ertan
Van

İdris Baluken
Diyarbakır
Behçet Yıldırım
Adıyaman

Sibel Yiğitalp
Diyarbakır
Erol Dora
Mardin

BAŞKAN – Okunan son önergeye Komisyon katılıyor mu?

İNŞAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Mardin Milletvekili Erol Dora konuşacak.

Buyurun Sayın Dora. (HDP sıralarından alkışlar)

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 17'nci maddesi üzerinde Halkların Demokratik Partisi adına söz almış bulunuyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tasarıda kurumun görevlerinden söz edilirken kuruma yüklenen görevler arasında "Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinin uygulanmasını izlemek" biçiminde dikkat çekici bir ifade bulunmaktadır. Yani bu ifadeye göre, kurulacak olan İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye'nin imzalamış olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinin Türkiye'deki uygulamalarını izleyecektir. Bu konuyla ilgili tasarının gerekçe bölümünde de Türkiye'nin insan hakları hukuku kapsamında ortaya çıkan temel uluslararası sözleşmelere taraf olduğu ve Anayasa'nın 90'ıncı maddesinde bu sözleşmelere diğer kanunlar karşısında üstünlük tanındığı, insan hakları hukukunun tüm önemli belgelerinin altında Türkiye'nin imzası ve katkısı bulunduğu büyük bir övgüyle anlatıldığı ifadelerle rastlamaktayız.

Değerli milletvekilleri, tasarının gerekçesinde kullanılan ifadeler gerçeği gizlemektedir, gerçeği eksik anlatmaktadır; bu anlamda yanıltıcıdır. Türkiye'nin insan hakları hukuku kapsamında ortaya çıkan temel uluslararası sözleşmelere taraf olduğu belirtilmektedir. Ancak, aynı zamanda Türkiye'nin bu sözleşmelere koyduğu çekincelerden söz edilmemektedir, konulan çekinceler dikkatlerden kaçırılmaya çalışılmaktadır. Birkaç örnek vererek konuşmamı sürdürmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'ne çekinceler koymuştur. Türkiye, Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'ne çekince koymuştur. Türkiye, Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi'ne çekinceler koymuştur. Türkiye, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne çekinceler koymuştur. Türkiye, Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi'ne çekinceler koymuştur. Türkiye, Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na çekinceler koymuştur. Elbette Türkiye'nin çekince koyduğu sözleşmeler bunlarla sınırlı değildir, bunlar yalnızca birkaç örnektir.

Değerli milletvekilleri, tasarıda övünülerek söz edilen uluslararası sözleşmelerde çekince konulan maddelere de izninizle bazı örnekler vermek istiyorum. Örneğin, Türkiye, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 29'uncu maddesine çekince koymuştur. Türkiye'nin çekince koyduğu bu madde ne diyor okuyalım: "Madde 29- 1) Taraf devletler çocuğun eğitiminin aşağıdaki amaçlara yönelik olması hususunda mutabıktırlar:

Çocuğun anne babasına, kendi kültürel kimliğine, diline ve değerlerine, çocuğun yaşamakta olduğu ülkenin veya kökeni itibarıyla gelmiş bulunduğu kendi ülkesinin ulusal değerlerine ve kendisinin bağları bulunduğu farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi;

Çocuğun, anlayış, barış, hoşgörü, cinsiyetler arası eşitlik ve tüm halklar, etnik, ulusal ve dinsel gruplar ve yerli halk kökenli kişiler arasında dostluk ruhu içinde, özgür bir toplumda sorumluluk sahibi bir insan olarak yaşamaya hazırlanması..." Evet, sürem kısıtlı olduğu için bu örnekle sınırlı kalacağım. İşte, gördüğünüz gibi, Türkiye bu sözleşmeyi imzalamış ancak en önemli maddesine de çekince koymuş bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, "çocuğun anlayış, barış, hoşgörü, cinsiyetler arası eşitlik ve tüm halklar, etnik, ulusal ve dinsel gruplar ve yerli halk kökenli kişiler arasında dostluk ruhu içinde, özgür bir toplumda sorumluluk sahibi bir insan olarak yaşamaya hazırlanması" biçiminde ifadelerin bulunduğu bir uluslararası sözleşme maddesine çekince koymak, aslında insan haklarına bakışımızın içerisinde bulunduğu vahim bir durumu göstermektedir.

Bu çekinceler sürdürüldüğü müddetçe Anayasa'nın 90'ıncı maddesinin de aslında fazla bir anlamının da olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu çekinceler politikası sürdürüldükçe ülkemizde insan hakları hukuku gerçek anlamda gelişmeyecektir ve bu hâlimizle uluslararası kamuoyu nezdinde de bir inandırıcılığımız da olamayacaktır.

Tekrar Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Dora.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, karar yeter sayısı istiyorum.

BAŞKAN – Karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.41

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Sema KIRCI (Balıkesir), Emre KÖPRÜLÜ (Tekirdağ)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 65'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum. 149 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 17'nci maddesi üzerinde Mardin Milletvekili Erol Dora ve arkadaşlarının önergesinin oylanması sırasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Önergeyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

Şimdi 149 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon burada.

Hükümet burada.

Şimdi diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 17'nci maddesine (4)'üncü fıkradan sonra gelmek üzere

aşağıdaki fıkranın eklenmesini ve sonraki fıkraların buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Coşkun Çakır (Tokat) ve arkadaşları

"(5) 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 5 inci maddesi kapsamına giren ayrımcılık iddialarına ilişkin başvurular 4857 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatında belirlenen şikâyet usulleri izlendikten sonra herhangi bir yaptırım kararı alınmadığı hallerde yapılabilir."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İNŞAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Kim konuşacak?

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Gerekçe Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

4857 sayılı Kanunun 5 inci maddesi iş ilişkisinde eşit davranma ilkesini düzenlemekte olup, bu maddeye aykırı fiiller anılan Kanunda bir yaptırım sistemine bağlanmıştır. Değişiklikle, uygulamada belirsizlik ve yetki karmaşası yaşanmaması ve mükerrer cezalarla karşılaşılması bakımından anılan Kanun kapsamındaki yaptırım sistemine tabi olan konulardaki bireysel başvuruların, söz konusu yaptırım sistemindeki başvuru yolu tüketildikten sonra Kuruma yapılabilmesi öngörülmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 17'nci maddesinin (1)'inci ve (5)'inci fıkralarının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi kuruma başvurabilir. Kuruma başvuru illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar bünyesinde oluşturulacak ayrımcılıkla mücadele büroları aracılığı ile de yapılabilir. Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurular, yazılı veya sözlü olarak yapılabilir. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz."

"(5) İnsan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeler için, ihlal mağdurunun şahsen belirlenebilir olduğu durumlarda kendisinin veya kanuni temsilcisinin açık rızasının alınması şarttır. Şahsın, belirlenebilir olmadığı veya rızasının alınmasının olanaklı olmadığı durumlarda, rıza var kabul edilir."

Murat Emir (Ankara) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İNŞAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Ankara Milletvekili Sayın Murat Emir konuşacak.

Buyurun Sayın Emir. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (Gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen sessizliğimizi koruyalım.

Buyurun.

MURAT EMİR (Devamla) – Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması ve bu kanun için emek veren herkese teşekkür etmekle başlamak istiyorum. Elbette, bu yönde gösterilecek her çaba değerli ve önemlidir.

Ülkemizde her gün hukukun aşındırıldığını, Anayasa'nın defalarca ihlal edildiğini, Anayasa'nın teminat altına aldığı insan haklarının sürekli olarak çiğnendiğini göz önünde bulundurursak böyle bir yasanın, böyle bir kurulun oluşturulmasının Türkiye'de insan hakları ihlallerinin azaltılmasına ve eşitsizliklerin giderilmesine katkı vereceğini ummak istiyoruz ama bunun böyle olamayacağını, çok küçük ilerlemeler olabileceğini kabul etmek zorundayız. Dolayısıyla, arkadaşlar, sorunu temelinden ele almak da sorunu teşhis etmek de ve ona dönük çareler, çözümler üretmek de hepimizin bir görevi olmalıdır.

Sorun nedir? Sorun, insan haklarını ve ayrımcılık yasağını teminat altına alan yasaların eksikliğinden çok bu yasaların uygulanmaması ve uygulamakla mükellef, yükümlü olanların da sık sık bunları çiğnemeleridir. Dolayısıyla, sorunu burada bulduğumuz zaman, bizim, insan haklarının ilettilmesinde, ihlallerinin azaltılmasında ve eşitsizliklerin giderilmesinde, ayrımcılıkların azaltılmasında yapmamız gereken, aslında bir zihniyet ve anlayış değişikliğidir. Bunu, böylesine, siyasi iktidarın atadığı, şekillendirdiği ve siyasi iktidarın ağzından içine bakan bir kurulla başaramayacağınızı bilmeniz gerekir.

Bu yasa tasarısının en önemli eksikliklerinden birisi, bu oluşacak kurumun ve kurulun yaptırımlarının son derece sınırlı olmasıdır. Bakın, bu ülkede, Sayın Cumhurbaşkanından başlayarak siyasi iktidar yasaları tanımıyor. Örnek mi istiyorsunuz? Bugünün en canlı konusu Çağlayan Adliyesinde görülmekte olan dava. Çağlayan Adliyesinde sadece Can Dünder ve Erdem Gül yargılanıyorlar; orada ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü ve gazetecilik sanık sandalyesinde, halkın haber alma özgürlüğü yargılanmaktadır.

Peki, Sayın Cumhurbaşkanı bu davayla ilgili olarak neler söylemiştir, hemen anımsayalım: "Bedelini ağır ödeyecek, öyle bırakmam onu." "Anayasa Mahkemesi kararını tanımıyorum." Ceza Mahkemesine hitaben diyor ki: "Kararında diren. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine giderler. Ceza alacağımız da çok belli. Parasını verir hallederiz." Dolayısıyla, arkadaşlar, bu anlayışın değişmesi gerekiyor. Bakın, sadece bu üç sözde bile Anayasa'nın 153'üncü, 138'inci ve ilgili maddeleri defalarca ihlal edilmiş oluyor. Şimdi, böyle bir anlayışın ürettiği siyasi iktidarın oluşturacağı kurumların ve üretecekleri kararların insan haklarına ve ayrımcılığın giderilmesine hizmet edeceğine inanıyor musunuz gerçekten?

Değerli arkadaşlar, mesela Birleşmiş Milletler Kalkınma Örgütü İnsani Gelişmişlik Raporu'nda, toplumsal cinsiyet eşitliğinde 149 ülkeden 69'uncu olduğumuz görülmüyor. Bu bizim asla içimize sindiremeyeceğimiz bir durumdur. Peki bu nereden kaynaklanmaktadır, bizim yasalarımızdan mı kaynaklanmaktadır? Hayır, bunun sebebi sizin de sürekli olarak desteklediğiniz erkek egemen kültürün bir sonucudur. Dolayısıyla, bu yasalarla bu anlayışın düzeltilmesi mümkün değildir. Sorunu anlayışınızda, zihniyetinizde, hukuk tanımazlığınızda, despotluğunuzda aramak ve çözümleri de oradan geliştirmek zorundasınız.

Bakın, kadın haklarında diyor ki yani onu demeye getiriyor, Türk tipi bir kadın hakları anlayışı var. Nasıl Anayasa'da yapıyorsa, aynısını yapmaya çalışıyor.

Değerli arkadaşlar, sizin bilebileceğiniz basit bir gerçeği söyleyeceğim: İnsan hakları, kadın hakları yere, coğrafyaya, milliyete göre değişmez, evrenseldir. Zaten evrenselliğini de değişmemesinden alır. Dolayısıyla, bize özgü kadın hakları söz

konusu olamaz. Bu anlayışın beslediği siyasi iktidar, istediği kadar kurul oluştursun, istediği kadar yasa yapsın eşitsizliği asla çözemez.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 17'nci maddesinin (2)'nci fıkrasında yer alan "otuz gün" ibaresinin "onbeş gün" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu (İstanbul) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak konuşacak.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Gerekçe...

BAŞKAN – Peki, buyurun.

Gerekçe:

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısının "Başvurular ve İnceleme Usulleri" başlıklı 17'nci maddesinin 2'nci fıkrasında Kurumun yetki ve sorumluluğuna giren hak ihlaline uğramış gerçek ve tüzel kişilerin başvuru yöntemini belirlemektedir. İnsan hakları ve eşitlik alanındaki ihaller çok çeşitli olup sonuçları önceden kestirilemeyecek durumlara ortaya çıkabilir. Değişiklik ile başvuru sürecinin gecikmemesi, mağduriyetin büyümeden Kurumun çalışmalarını tamamlamasına amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

18'inci maddede dört adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 18'inci maddesinin (1)'inci fıkrasında yer alan "Kurum" ibaresinden sonra "her türlü insan hakları ihlali" ibaresinin, "incelemeleri" ibaresinden sonra "araştırma ve değerlendirme" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu

İstanbul

Mehmet Erdoğan

Muğla

Deniz Depboylu

Aydın

Mustafa Mit

Ankara

Zihni Açba

Sakarya

Ruhi Ersoy

Osmaniye

Nuri Okutan

Isparta

Arzu Erdem

İstanbul

Mehmet Necmettin Ahrazoğlu

Hatay

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 18'inci maddesinin (6)'ncü fıkrasının tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mahmut Tanal Tacettin Bayır

İstanbul

Necati Yılmaz Mustafa Hüsnü Bozkurt

Ankara

Dursun Çiçek

İzmir

Şenal Sarıhan

Konya

Özgür Özel

Manisa

İstanbul

Ankara

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 18'inci maddesinin (6)'ncü fıkrasının metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Coşkun Çakır Ramazan Can

Tokat

Mehmet Demir Nureddin Nebati

Kırıkkale

Abdullah Öztürk

Kırıkkale

Şahin Tin

İstanbul

Osman Aşkın Bak

Rize

Kırıkkale

Denizli

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 18'inci maddesinin tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Çağlar Demirel

Diyarbakır

Bedia Özgökçe Ertan

Van

İdris Baluken

Diyarbakır

Behçet Yıldırım

Adıyaman

Kadri Yıldırım

Siirt

Sibel Yiğitalp

Diyarbakır

Mahmut Celadet Gaydalı

Bitlis

BAŞKAN – Okunan son önergeye Komisyon katılıyor mu?

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken konuşacak.

Buyurun Sayın Baluken. (HDP sıralarından alkışlar)
İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, insan haklarının, insan haklarıyla ilgili bir yasal düzenlemenin görüşüldüğü bu saatte, İstanbul'da Çağlayan Adliyesinde, 2 gazetecinin sadece kendi mesleklerini yerine getirdikleri için, halkın haber alma hakkıyla ilgili anayasal güvence altına alınmış olan bir sorumluluğu yerine getirdikleri için yargılandığı bir süreci buradan kınadığımızı ifade etmek istiyorum. Bu tablo ortadayken istediğimiz kadar bu Meclisten birtakım göstermelik, palyatif düzenlemeler içeren yasal düzenlemeler çıkaralım, hiç kimseyi, ne iç kamuoyunda ne dış kamuoyunda insan hakları konusunda, özgürlüklerin genişletilmesi konusunda "Türkiye'de iyi şeyler oluyor." iddiasına inandırmamız mümkün değil. Türkiye'de hiçbir dönemde olmadığı kadar düşünce ve ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü, özellikle son dönemdeki, 2011 yılındaki AKP uygulamalarından sonra ağır tehdit altındadır. Bugün cezaevlerinde hâlâ 29 gazeteci bulunuyor ve Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütüne göre de Basın Özgürlüğü İndeksi'nde Türkiye 180 ülke arasında 149'uncu sırada. Yani, siz istediğiniz kadar, Amerika'ya gittiğinizde, işte "Tutuklu gazeteci yoktur. Basın özgürlüğü, insan hakları konusunda Türkiye'nin ilerisinde bir ülke yoktur." deyin, dünya bunlara bakmaz, önüne gelen bu rakamlara, önünde bulunan mevcut objektif kriterlere göre değerlendirme yapar.

Bakın, gazeteciler, uzun süredir, sadece görevlerini yerine getirdikleri pratik alanda da çok ciddi baskılara, sokak ortası işkencelere maruz kalıyorlar. Silvan'da, sokak ortasında kafasına silah dayatılan gazetecinin, muhabirin yaşadığı sıkıntıyı her biriniz izlemiştir ancak o tabloya müdahale edilmediği için bugün Can Dündar ve Erdem Gül şahsında bir kez daha sanık sandalyesinde olması gerekenlerin yerine gazeteciler sanık sandalyesinde yer alıyorlar. Bunu kabul etmek mümkün değil. Özellikle basın özgürlüğünün bu gelmiş olduğu aşama itibarıyla da gazetecilerin her hafta ablukaların ve baskıların yaşadığı yerde haber nöbeti tutmaları ve oradan habercilik yapmalarını da çok değerli bir katkı olarak burada değerlendirmek gerekiyor.

Aynı şekilde yani düşünce ve ifade özgürlüğü hakkını kullanan akademisyenlerden tutalım aydın, yazarlara kadar herkes bu baskıcı, ceberut anlayışın uygulamalarıyla maalesef mağdur olmaya devam ediyor. "Ben barış istiyorum, savaş suçuna ortak olmuyorum." bildirisini imzalayan akademisyenlerin başına gelmeyen kalmadı. 1.128 akademisyenle ilgili toplu dosya konusunda burada sayısız konuşmalar yapıldı. Bakın, o süreçten bugüne kadar 25 akademisyen işten çıkarıldı. Burada, işte, iktidar partisinin grup başkan vekili de akademisyen, bu ülkenin Başbakanı da akademisyen. Bunu nereye koyuyorlar, bu tabloyu nasıl içselleştirebiliyorlar, doğrusu biz hayret ediyoruz. İnsanlar illa ki sizin ortaya koyduğunuz doğrultuda düşünmek, görüşlerini açıklamak zorunda mı? Sizin yaptığınız politikaları aykırı olan, o politikaları eleştiren bildiriler imzaladıklarında illa ki işten mi çıkarılmaları gerekiyor?

4 akademisyen istifa ettirildi, istifa etmek zorunda kaldı. 68 akademisyen yaşam hakkıyla ilgili tehdit edildi. 37 akademisyen görevden uzaklaştırıldı. İşte, 33 gözaltı ve ev baskını yapıldı. Yani, grup başkan vekilinin, milletvekili olarak burada olmasaydı, dile getirdiği bir görüşten dolayı, gece yarısı çocuklarının önünde evine baskın yapıp gözaltına alındığını düşünün. Empati kurmadan bu sorunları anlamak mümkün değil. 4 akademisyen tutuklandı; Esra Mungan, Muzaffer Kaya, Kıvanç Ersoy ve Meral Camcı hâlâ tutuklu hâldeler ve cezaevine gönderildiklerinde çıplak aramaya tabi tutuldular. En son, biliyorsunuz, Sayın Başbakan da hem bu tutuklamayı hem bu uygulamanın yanlış olduğunu ifade etti ama ortada yanlışlık varsa bu yanlışlık akademisyenlerin hâlâ cezaevlerinde bulunmasıyla ilgili bir yanlışlıktır.

Dolayısıyla, düşünce, ifade ve basın özgürlüğü konusunda köklü birtakım demokratik reformlar yapmadan buraya getirdiğiniz yasal düzenlemelerle ne AB kriterlerine uyum sağlamamız mümkün ne de kimseyi kendimize inandırmamız mümkün diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Baluken.

Önergeyi oylarınıza...

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Çakır.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sataşmadan söz alacağım ama sataşma olarak görmüyorum. İzin verirseniz "akademi" lafı olduğu için 69'a göre söz istiyorum, adım zikredildiği için.

BAŞKAN – 60'a göre söz istiyorsunuz...

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – 69'a göre istiyorum.

BAŞKAN – Peki, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İki dakika.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sataşmadan alıyorum ama sataşmadan cevap vermeyeceğim.

BAŞKAN – Başka bir şey söyleyeceksiniz.

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in 149 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 18'inci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

İdris Bey, size de teşekkür ederim, sataşma yapmadınız bana yani onu söyleyeyim, usulen söz aldım ama. Bizim, geldiğimiz gelenek itibarıyla en fazla eziyetini çektiğimiz, cefasını çektiğimiz, zulüm gördüğümüz alan düşünce alanıdır. Bu ülkede özellikle -sadece grubumuzu kastederek söyleyemiyorum bu kavramı- inanan insanların, inançlı insanların -her partiden olabilir- yakın geçmişte ve uzak geçmişte maruz kaldıkları, maruz bırakıldıkları tablolar bu hazırun tarafından da çok iyi bilinmektedir.

O bakımdan, ben bir öğretim üyesi olarak, asla ve kâta, hangi düşünceye sahip olursa olsun bir insanın düşüncesi dolayısıyla yaşamının kısıtlanmasını, özgürlüğünün kısıtlanmasını şiddetle reddederim. İster sağdan olsun, ister soldan olsun, ister dindar olsun, ister ateist olsun bu kanaatim bu kadar nettir. Sadece ve sadece düşüncesini ifade etmesi insanın, her hâlde insan olmaktan gelen en temel, en öncelikli hakkıdır. Bunun altını çizmek isterim.

Öte taraftan, Sayın Başbakanın da açıklamış olduğu gibi, akademisyenlerin, hocaların eğer varsa haklarında bir kovuşturma, onların tutuksuz yargılanmaları esastır. Bunu da söyledi.

Yine Sayın Başbakan -iki şeyi dedi hatırlarsanız- "Konuşma özgürlüğümü kaybetmeyi, ifade etme özgürlüğümü kaybetmeyi her türlü şeyin önünde tutarım." diye de çok açık beyanda bulundu. Ben de aynı kanaatteyim, eminim ki buradaki hazırun da benzer bir kanaattedir fakat bütün bunlardan sonra hiçbir akademisyen, hiçbir öğretim üyesi görüşlerini açıklarken şiddete davet etme, suçta davet etme, hukuksuzluğa davet etme imtiyazına sahip değildir. Ben de olsam, bir başkası da olsa düşüncelerini sonuna kadar açıklamasına "evet" ama hukuksuzluğa ve şiddete davete "hayır".

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Coşkun.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Baluken...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Tutanaklara geçmesi açısından ifade edeyim çünkü dikkatle dinledim, herhangi bir sataşmada bulunmadı bana.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, biraz sessiz olabilir misiniz.

Dinliyorum sizi.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Keşke, sayın grup başkan vekilinin kürsüde dile getirmiş olduğu o hususları, partisi, parti grubu da bir ilke olarak benimsemiş olsaydı.

Sayın Başbakanın son dönemde kullanmış olduğu cümleleri bizler de bütün kamuoyu da önemsemi. Ancak şunu da hatırlatmakta fayda var: 4 akademisyenin tutuklanma süreci AK PARTİ'nin kurucusu olan mevcut Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Bundan sonra adliyenin bir kapısından girip diğer kapısından çıkmayacaklar, çıkamayacaklar." açıklamasından hemen sonra oldu.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Suçlularsa...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Dolayısıyla, siyasallaşmış bir yargı, vesayet altında olan bir yargı anlayışı üzerinden maalesef, üzülerek belirtmek isterim ki sayın grup başkan vekilinin dile getirdiği siyasi tutumdan çok daha farklı bir tutumla bu akademisyen arkadaşlar mağdur olmaya devam ediyorlar, cezaevinde kalmaya devam ediyorlar. Bunu kabul etmek mümkün değil, bu ayıptan bir an önce bu ülkenin kurtulması gerekir.

Teşekkür ederim.

VIII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri (Devam)

1.- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı ile Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Raporları (1/596) (S. Sayısı: 149) (Devam)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi okutacağım önergeler aynı mahiyettedir. Önergeleri birlikte işleme alacağım, talepleri hâlinde önerge sahiplerine ayrı ayrı söz vereceğim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 18'inci maddesinin (6)'ncı fıkrasının tasarı metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Mahmut Tanal
İstanbul

Tacettin Bayır
İzmir

Dursun Çiçek
İstanbul

Necati Yılmaz
Ankara

Mustafa Hüsnü Bozkurt
Konya

Şenal Sarıhan
Ankara

Özgür Özel
Manisa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Coşkun Çakır
Tokat

Ramazan Can
Kırıkkale

Abdullah Öztürk
Kırıkkale

Mehmet Demir
Kırıkkale

Nureddin Nebati
İstanbul

Şahin Tin
Denizli

Osman Aşkın Bak
Rize

BAŞKAN – Okunan aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Gerekçe Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan uzlaşma sürecinde yapılan tespit, beyan ya da açıklamaların soruşturma ve kovuşturmalarda delil olarak kullanılamayacağı hükmü karşısında Kurul kararlarının yargıda birlikişi raporu olarak değerlendirilmesi imkânsız hale geleceğinden ilgili fıkranın metninden çıkarılması öngörülmektedir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Gerekçe...

BAŞKAN – Önerge üzerinde...

LEVENT GÖK (Ankara) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

(6)- 149 Sıra Sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanun Tasarısının 18. Maddesinin (6.) fıkrası, Bağımsız mahkemelerin takdirine ve savunma hakkına müdahale sayılacağı için bu düzenlemenin madde hükmünden çıkarılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 18'inci maddesinin (1)'inci fıkrasında yer alan "Kurum" ibaresinden sonra "her türlü insan hakları ihlali" ibaresinin, "incelemeleri" ibaresinden sonra "araştırma ve değerlendirme" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Ruhi Ersoy (Osmaniye) ve arkadaşları

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, şurada bir çilingir sofrası var herhâlde. Enterasan bir görüntü var orada.

BAŞKAN – Nerede? Duymadım.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – İktidar partisinin arka sıralarında ilginç bir görüntü var.

BAŞKAN – Arkadaşlar gerekli hassasiyeti gösterirler herhâlde.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Önergeyi tartışıyorlar.

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyoruz.

Gerekçe:

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısının "İhlal İncelemeleri" başlıklı 18 inci maddesinin birinci fıkrasındaki değişiklik ile başvurudan kastın ne olduğunun açık olarak belirlenmesi ve kurumun bu başvuruları detaylıca ele alacağına hüküm altına alınması amaçlanmıştır. Öte yandan Kurumun görev alanı itibariyle ihbar incelemelerinde araştırma ve değerlendirme faaliyetlerinin de görev alanı içerisinde sayılması hüküm altına alınmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Kabul edilen önergeler doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

19'uncu maddede üç adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanun Tasarısı'nın 19'uncu maddesinin birinci fıkrasındaki "İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ve Başkan tarafından görevlendirilen diğer Kurum personeli" ibaresinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mustafa Mit
Ankara
İsmail Faruk Aksu
İstanbul
Arzu Erdem
İstanbul

Nuri Okutan
Isparta
Zihni Açıba
Sakarya
Deniz Depboylu
Aydın

Ruhi Ersoy
Osmaniye
Mehmet Erdoğan
Muğla

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 19'uncu maddesinin (2)'nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz. 31.03.2016

"(2) Birinci fıkrada sayılanlar başkanın yetkilendirmesi halinde tüm kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden ilgili bilgi ve belgeleri istemeye, incelemeye ve bunların örneklerini almaya, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları cezaevleri ve tutukevlerini, işahavlerini, gözetleme merkezlerini, rehabilitasyon merkezlerini, geri gönderme merkezlerini, karakolları, hastane hükümlü koşullarını ziyaret etmeye, buralarda inceleme yapmaya ve gerekli tutanakları düzenlemeye, kötü muameleye maruz kaldığı iddia edilen kişi ya da kişilerle görüşmeye yetkilidir. Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler kurumun ziyaretlerini kolaylaştırmak ve taleplerini gecikmeksizin yerine getirmek zorundadırlar.

Ahmet Akın
Balıkesir
Onursal Adıgüzel
İstanbul

Şenal Sarıhan
Ankara
Tahsin Tarhan
Kocaeli

Mahmut Tanal
İstanbul

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 19'uncu maddesinin tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Çağlar Demirel
Diyarbakır
Bedia Özgökçe Ertan
Van
Hüda Kaya
İstanbul

İdris Baluken
Diyarbakır
Kadri Yıldırım
Siirt

Behçet Yıldırım
Adıyaman
Mahmut Celadet Gaydalı
Bitlis

BAŞKAN – Okunan son önergeye Komisyon katılıyor mu?

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde İstanbul Milletvekili Hüda Kaya konuşacak.

Buyurun Sayın Kaya. (HDP sıralarından alkışlar)

HÜDA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 149 sıra sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 19'uncu maddesi hakkında söz almış bulunuyorum.

19'uncu maddenin 1'inci bendinde işveren veya... Pardon... (Gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen sessizliğimizi koruyalım.

Buyurun Sayın Kaya, devam edin.

HÜDA KAYA (Devamla) – "Bu Kanunla veya diğer mevzuatla Kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ve Başkan tarafından görevlendirilen diğer kurum personeli tarafından yerine getirilir." deniliyor.

Sevgili arkadaşlar, insan hakları alanı devletin eline teslim edilemeyecek kadar son derece hayati bir konudur. Aynı (1)'inci bendinde okuduğum şekilde, (2)'nci ve (3)'üncü bentlerindeki yorumlarda bütün yetkiler kurumun başkanı tarafından görevlendirilecek heyetler tarafından taleplerin yerine getirilebileceği ifade ediliyor. Allah aşkına, yıllardır devletin kurumlarına teslim edilip de selamete kavuşturulabilmiş önümüzde nasıl bir örnek var? Bir şekilde tutuklanmış, hükümlü hâle gelmiş ve cezaevi

kurumlarına teslim edilmiş yani devletin emanetine alınmış olan cezaevlerindeki çocukların başlarına gelenleri sadece dışarı yansıyan skandallar bile bizim dehşetle görmemize, fark etmemize sebep oluyor. Pozantı ve Şakran'da bulunan çocukların başlarına gelenleri hep birlikte gördük, biliyoruz. Devletin tekeline bırakılmış olursa, insan haklarını ilgilendiren yaşamın bütün alanlarıyla ilgili yaşayabileceğimiz herhangi problemin bu kurum tarafından halledilebileceğine bizler gerçekten inanabiliyor muyuz, umut edebiliyor muyuz? Bakın, eğitimden siyasete, din ve mezheplerden kadın ayrımcılığı, şiddet ve tacizlere kadar problemlerin içinden çıkılamayan bir toplum hâline geldik. Şimdi, devlet ideolojisinin veya zihniyetinin hâkim olduğu bir kurumda şu problemlere nasıl çözüm bulunabilir? Çöpçü alımında bile Alevi olanların temizlendiği, ayrıştırıldığı bir devlet anlayışı içindeyken bunların nasıl çözüme kavuşturulabilmesi umut edilebilir? 28 Şubatlarda başörtülü kadınlar olarak bizler dün neleri yaşadysak şu an bunlardan çok daha ileride bir ayrımcılık yapılırsa hâle geldi. Çok daha büyük bir ayrımcılık, nefret ve öfkenin hâkim olduğu bir topluma döndük.

Bir örnek vereceğim: Çorum'da, Osmancık ilçesinde bulunan Alevilerin Koyunbaba Türbesinin bulunduğu alana mescit yapıldı ve bir de imam atandı. Bu problemin Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna geldiğini farz edelim, mezhepçi ve devletçi bir zihniyetle Alevi çöpçünün bile alınmadığı bir durumda, bu Alevilerin doğal, haklı taleplerine nasıl bir çözüm bulunabilecek? Biz, bunu bir hizmet olarak mı telakki edeceğiz?

Arkadaşlar, vaktim bitti, biz, muhakkak Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu sadece Hükümetin ve Cumhurbaşkanının kontrolünde değil, bütün farklı STK'ların, kadın kurumlarının, farklı inanç ve mezheplere sahip toplulukların temsilcilerinin de bulunduğu bir temsiliyetin muhakkak olması gerektiğini düşünüyoruz ve bu şekilde olursa ancak toplumsal bir konsensüs, ortaklaşma, ortak bir dille insan hakları problemlerinde toplumsal bir çözüme ancak bu şekilde gidebiliriz diyorum.

Teşekkür ediyorum. (HPD sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum...

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

LEVENT GÖK (Ankara) – Yoklama talep ediyoruz.

BAŞKAN – Yoklama talebiniz var.

Sayın Gök, Sayın Sarihan, Sayın Kayışoğlu, Sayın Emir, Sayın Akın, Sayın İlgezdi, Sayın Akaydın, Sayın Bektaşoğlu, Sayın Çamak, Sayın Havutça, Sayın Demirtaş, Sayın Baydar, Sayın Kesici, Sayın Köse, Sayın Köksal, Sayın Yılmaz, Sayın Torun, Sayın Yeşil, Sayın Topal, Sayın Özdiş.

Yoklama için iki dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.38

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.58

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Sema KIRCI (Balıkesir), Emre KÖPRÜLÜ (Tekirdağ)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 65'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

149 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 19'uncu maddesi üzerinde İstanbul Milletvekili Hüda Kaya ve arkadaşlarının önergesinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN – Şimdi yoklama işlemini tekrarlıyorum.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, yapılan ikinci yoklamada da toplantı yeter sayısı bulunamadığından, alınan karar gereğince, (11/3) esas numaralı Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ile (11/4) esas numaralı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sema Ramazanoğlu hakkındaki gensoru önergelerinin gündeme alınıp alınamayacağına ilişkin görüşmeleri yapmak için, 4 Nisan 2016 Pazartesi günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.02